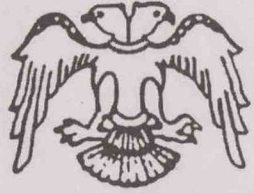

TÜRK TARİH KURUMU

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ
SÜRELİ YAYINLAR

KAYIT NO: 50375.23.....

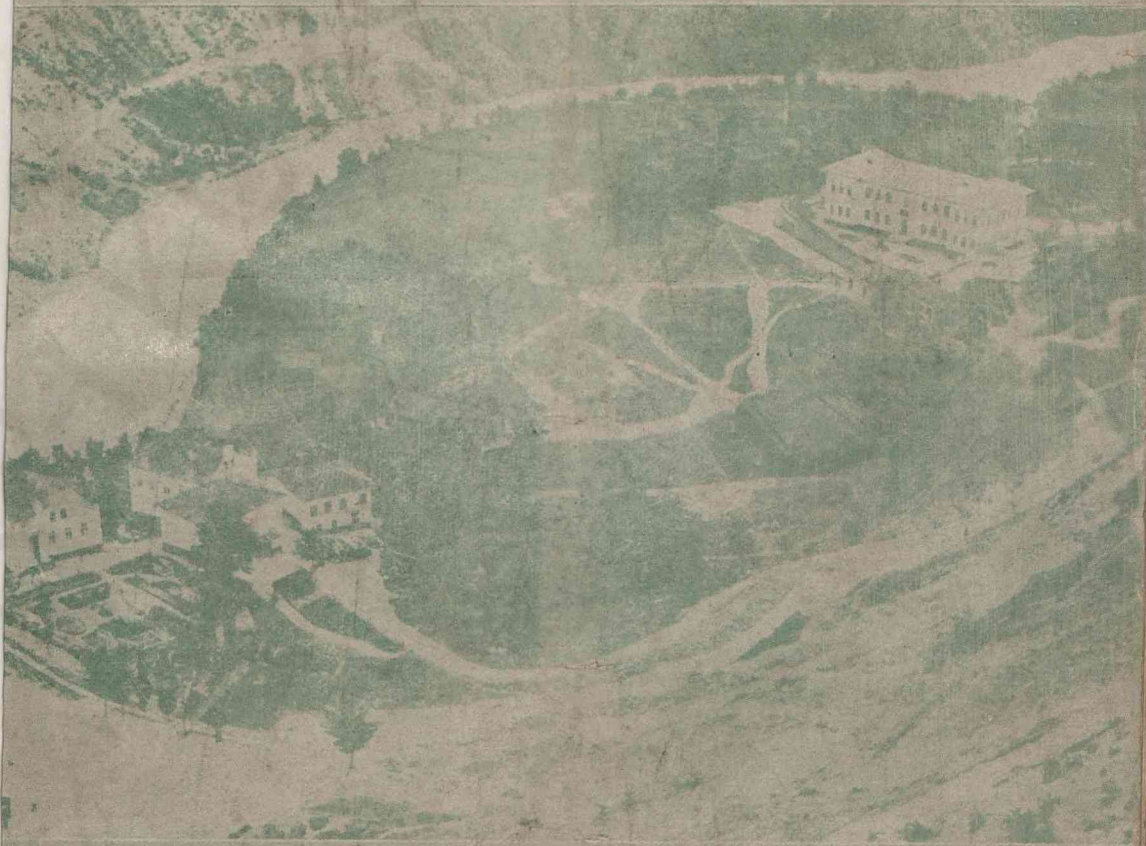
ADI: Çoruh.....

CİLT: 1.....

SAYI: 1.....

YIL: 1938.....

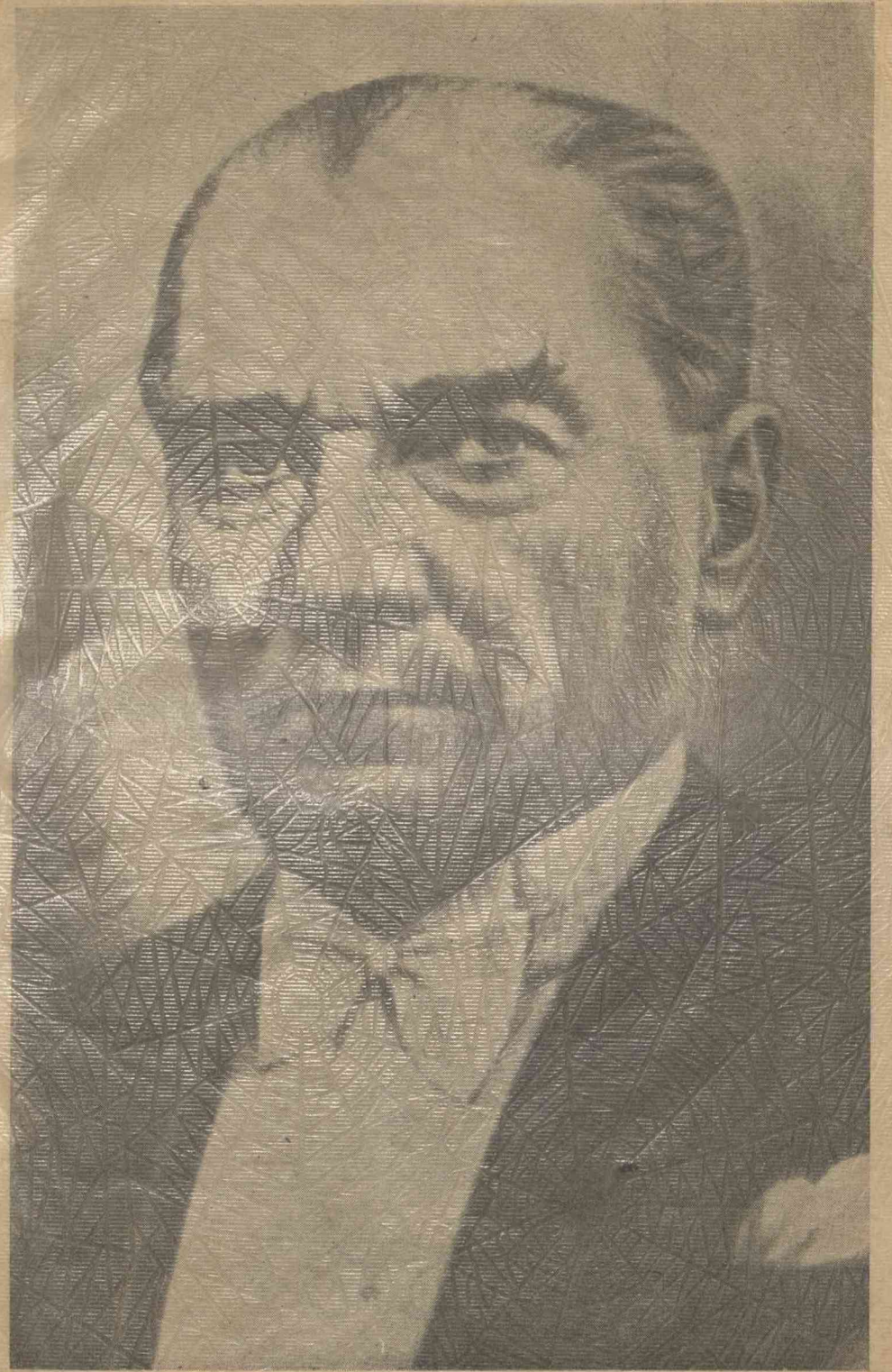
ÇORUH

Cilt: 1 Sayı: 1
21 Şubat – 1938
İki ayda bir çıkar

S 037523
1938-1-1

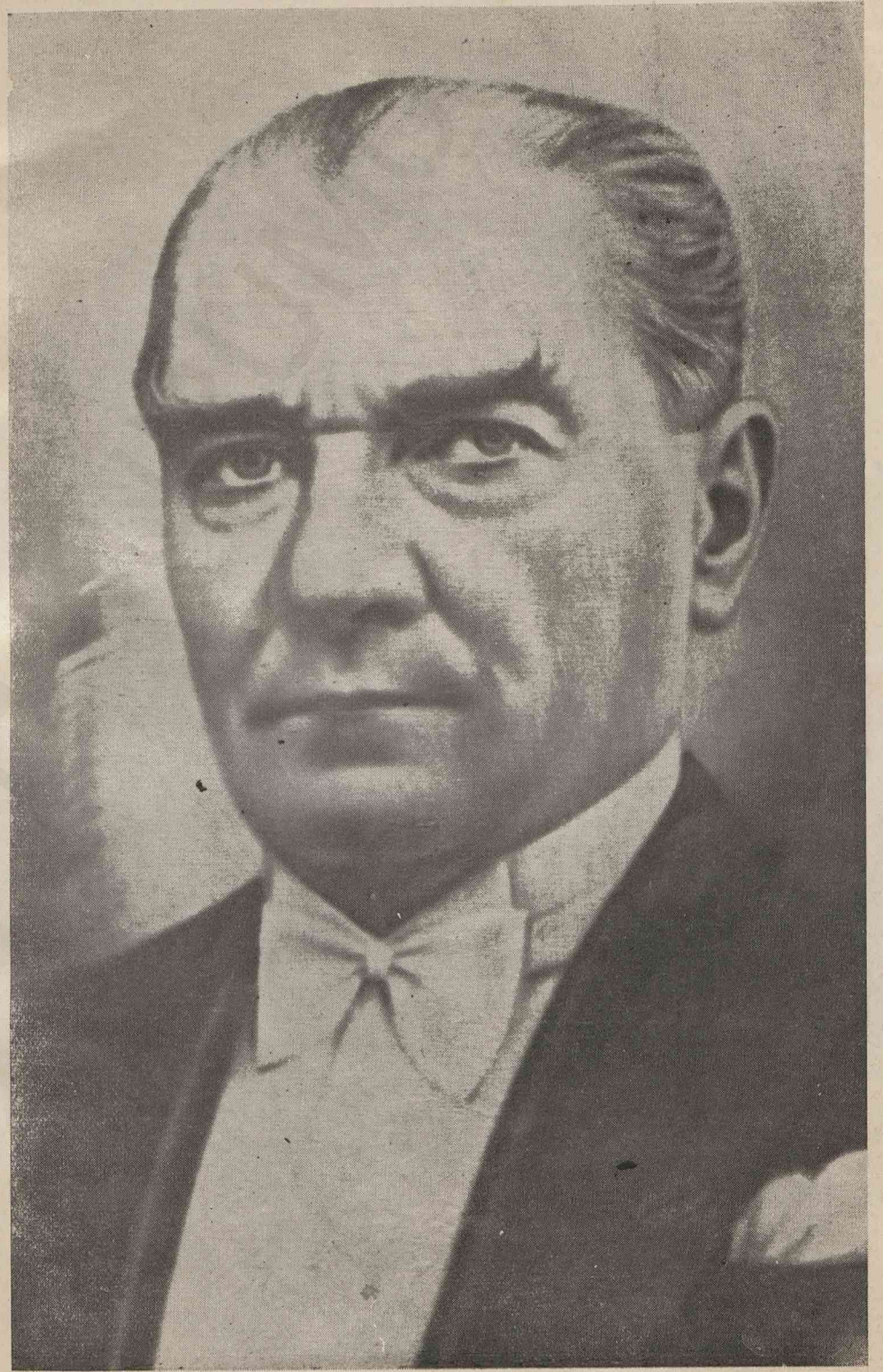
Hediye: Mahmut Salcıoğlu, 2024 280 TL

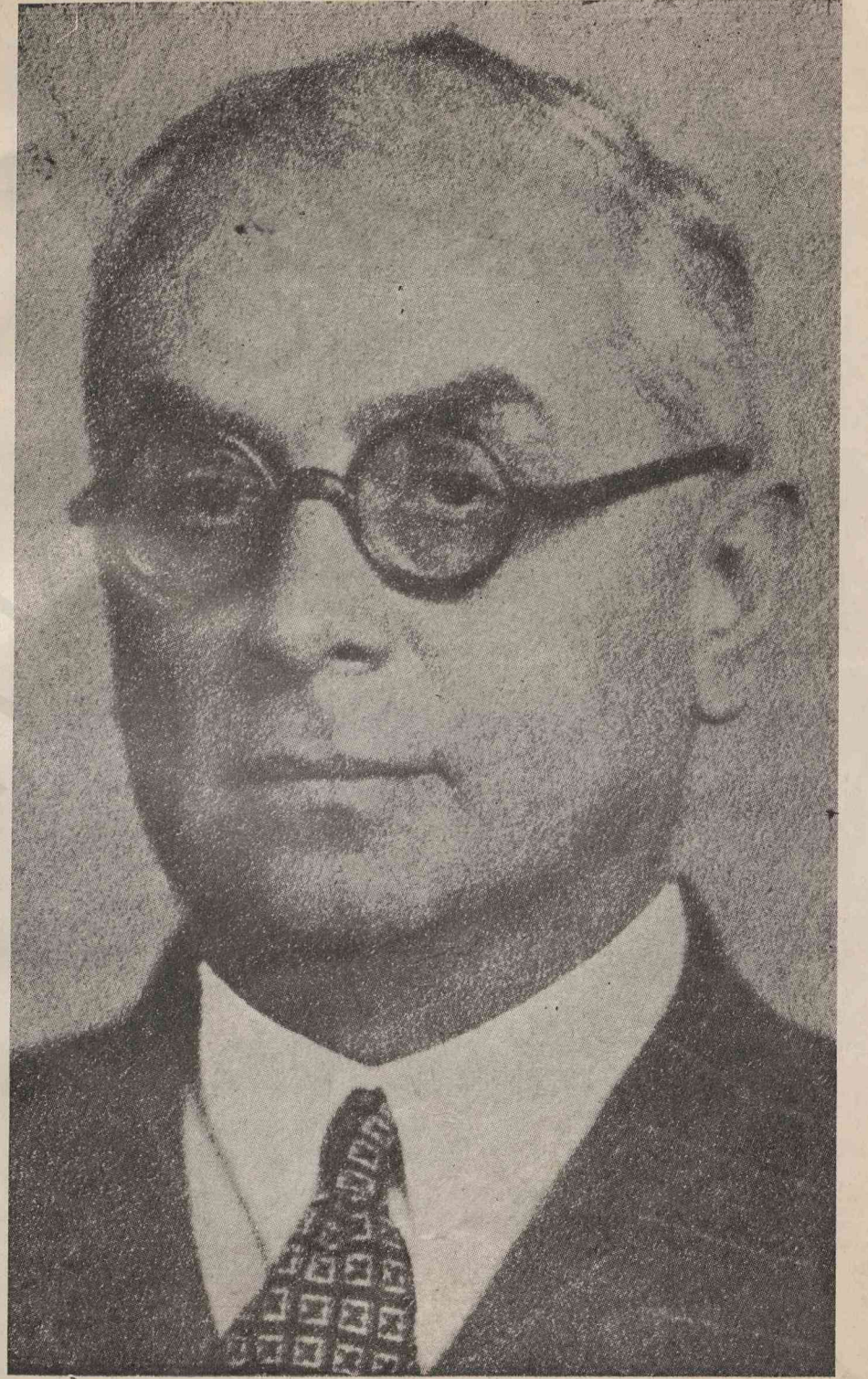
Büyük Şefimiz ATATÜRK
(Çoruh Dergisi — Sayı 1)

S 037523
1938/11.1

Hediye: Mahmut Salcıoğlu, 2024 250 TL

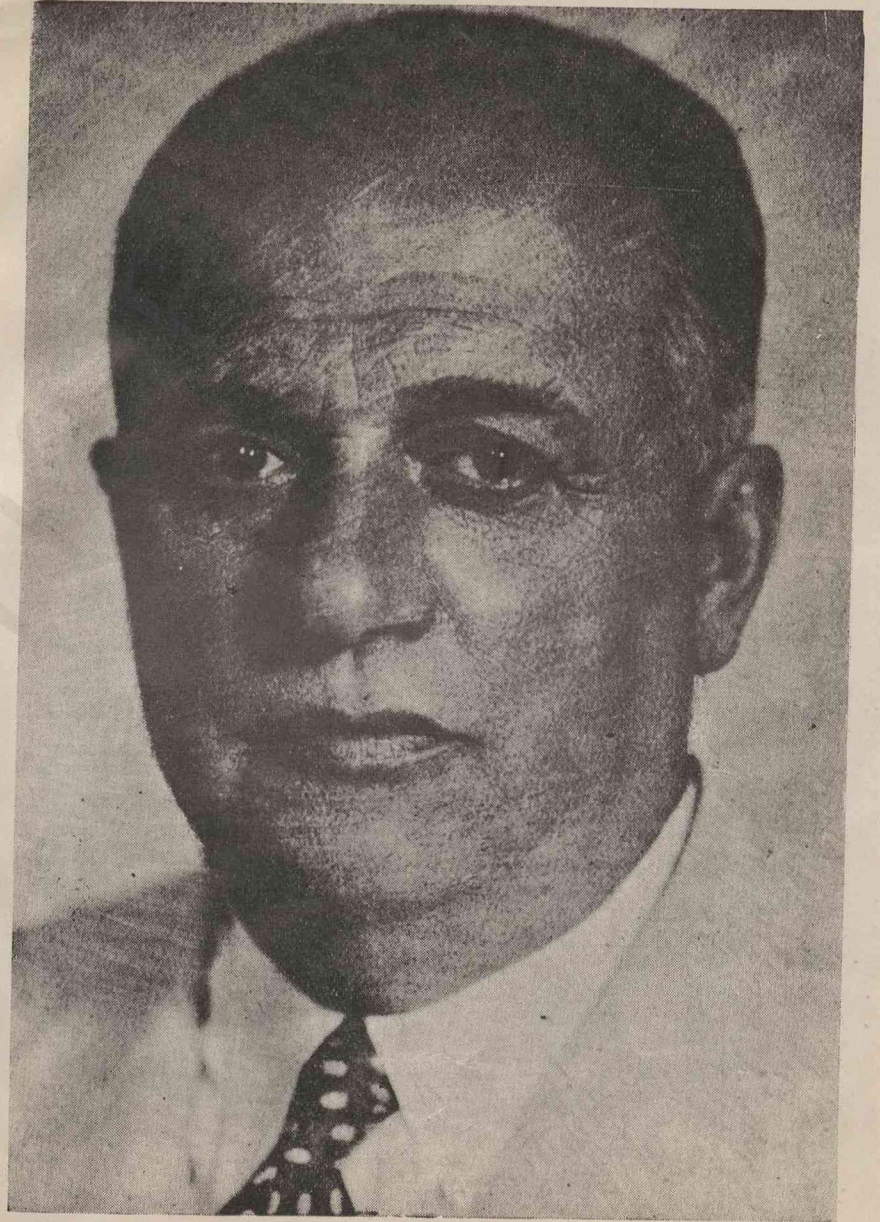
Büyük Şefimiz ATATÜRK
(Çoruh Dergisi — Sayı 1)

Başvekilimiz Bay Celâl BAYAR
(Çoruh Dergisi — Sayı 1)

*Dahiliye Vekilimiz ve C. H. P. genel sekreteri Bay Şükrü KAYA
(Çoruh Dergisi — Sayı 1)*

Üçüncü Umumî Müfettişimiz Bay Tahsin UZER
(Çoruh Dergisi — Sayı 1)

Valimiz Bay Refik KORALTAN
(Çoruh Dergisi — Sayı 1)

Büyük Şefin nutuklarından

*Çoruh bu ilk sayısının ilk sa-
hifesini Büyük Şefimiz Ata-
türkün Türk milleti için gidile-
cek tek yol bildiği direktifleri
ile açmayı en başta gelen bir
vazife bilir:*

- Büyük Millet Meclisi
Beşinci devre üçüncü
yılına açılışı münâ-
sebetiyle -

Memnuniyetle görmekteyiz ki Cumhuriyet rejimi, yurdumuzda huzur ve sükûnun en iyi yerleşmesini temin etmiş bulunuyor. Vatandaşlar ve bu yurdda oturanlar, cumhuriyet kanunlarının eşit şartları altında kendileri için hazırlanan hürriyet, refah ve saadet imkânlarından azamiğ istifade etmektedirler.

Milletimizin lâyük olduğu yüksek medeniyet ve refah seviyesine varmasını alıkoyabilecek hiçbir engel düşünmeye yer bırakılmadığını ve bırakılmayacağını huzurunuzda söylemekle bahtiyarım.

Kendine inkılâbın ve inkılâpçılığın çeşitli ve hayatiğ vazifeler verdiği Türk vatandaşının sağlığı ve sağlamlığı, her zaman, üzerinde dikkatle durulacak millîğ meselemizdir.

Bilindiği gibi, biz, yurd emniyeti içinde fertlerin emniyetini de, lâyük olduğu derecede göz önünde tutarız.

Bu emniyet, Türk cumhuriyeti kanunlarının, Türk hâkimlerinin teminatı altında, en ileri şekilde mevcuttur.

... Onun içindir ki, bir milletin kütlür seviyesi, üç sahada devlet, fikir ve ekonomi sahalarındaki faaliyet ve başarıları neticelerinin hasılasile ölçülür.

Bir de, başta buğday olmak üzere, bütün gıda ihtiyaçlarımızla endüstrimizin dayandığı türlü iptidâğ maddeleri temin ve hariciğ

ticaretimizin esasını teşkil eden çeşitli mahsullerimizin ayrı ayrı her birinde miktarını artırmak, kalitesini yükseltmek, istihsal masraflarını azaltmak, hastalık ve düşmanlarile uğraşmak için gereken teknik ve kanuniğ her tedbir, vakit geçirilmeden alınmalıdır.

⊙ İç ticarete gelince, bunda en önde gördüğümüz esas, teşkilâtlandırma ve muayyen tipler üzerinde işleme ve rasyonel çalışmadır.

⊙ Tüccar, milletin emeği ve üretimi kıymetlendirilmek için, eline ve zekâsına emniyet edilen ve bu emniyete liyakat göstermesi gereken adamdır.

⊙ İhracat mallarımızın, hükûmetin yakın kontrolü altında, satışlarının teşkilâtlandırılması mühimdir. Bunu göz önünde tutan ekonomi vekâleti, geçen yıl içinde: İç Anadolu, Ege, Trakya bölgelerinde türlü mevzulara ağıt satış kooperatifleri teşkil etmiş ve onları faaliyete geçirmiştir. Önümüzdeki yıl içinde, başta fındık olmak üzere, diğer belli başlı mahsullerimizi de, alâkalandıran birlikleri vücuda getirmelidir.

⊙ Diğer mühim nokta, daha evvel de işaret ettiğim gibi, memlekete hususile bazı bölgelerde, göze çarpacak ehemmiyet alan hayat pahalılığı mevzuu ile uğraşmak.. Bunun için ilmiğ bir tetkik yaptırılmalı ve tesbit edilecek sebeplerle radikal ve plânlı şekilde mücadele edilmelidir.

⊙ Türkiyede devlet mağdenciliği, milliğ kalkınma hareketile yakından alâkalı, mühim mevzulardan biridir.

⊙ En güzel coğrafiğ vaziyette ve üç tarafı denizle çevrili olan Türkiye, endüstrisi, ticareti ve sporu ile, en ileri denizci millet yetiştirmek kabiliyetindedir. Bu kabiliyetten istifadeyi bilmeliyiz; denizciliği, Türkün büyük milliğ ülküsü olarak düşünmeli ve onu az zamanda başarmalıyız.

⊙ Demiryolları bir ülkeyi medeniyet ve refah nurlarile aydımlatan kutsal bir meşaledir.

Cumhuriyetin ilk senelerindenberi, dikkatle, ısrarla üzerinde durduğumuz demiryolları inşaat siyaseti, hedeflerine ulaşmak için durmadan başarı ile tatbik olunmaktadır.

⊙ Samimiğ bir bütçeye ve hakikiğ bir tediye müvazenesine dayanan paramızın filig istikar vaziyetini, kesin surette muhafaza edeceğiz.

⊙ Devlet varidatının inkişaflarını, yeni vergiler ihdasından ziyade, devamlı bir programla mevcut vergilerin tarh ve cibayet usullerinin islâhında aramak lâzımdır.

⊙ Hayvan vergisi ve buhran ve müvazene vergileri üzerinde tet-

kikler yapılarak bütçe müvazenesi esasını bozmayacak surette tedricen tahfif çareleri düşünölmelidir.

⊙ Maliye memurları da işçileri memurları gibi, halkla daimiğ teması olan teşkilâttır. Bunların da, halk ile temaslarında, halk için çalışan bir halk hükûmetinin tabiiğ vasfı olan azamiğ dikkat ve ihtimam göstermek ve azamiğ emniyet ve inan vermek şarlarının inkişafına, bilhassa itina etmeleri lâzımdır.

⊙ Cumhuriyet rejiminde, nafiğ hazine demek, kanunun hazine lehine tesbit ettiği hakla, kanunun mükellefi karşılaştırdığı vazifeyi gayet denk bir halde elde tutmak demek olduğunu biran hatırdan uzak tutmamak önemli prensiplerimizdir.

⊙ Harice, bütün satışları ve ihracat mevzuu, daha yakından meşgul olmağa değer mahiyettedir.

⊙ Büyük davamız, en medeniğ ve en müreffeh millet olarak varlığımızı yükseltmektir.

⊙ Bu, yalnız kurumlarında değil, düşüncelerinde temelli bir inkılâp yapmış olan büyük Türk milletinin dinamik idealidir. Bu ideali en kısa bir zamanda başarmak için fikir ve hareketi, beraber yürütmek mecburiyetindeyiz. Bu teşebbüste başarı ancak, türeli bir plânla ve en rasyonel tarzda çalışmakla mümkün olabilir. Bu sebeple, okuyup yazma bilmiyen tek vatandaş bırakmamak, memleketin büyük kalkınma savaşının ve yeni çatışmanın istediği teknik elemanları yetiştirmek, memleket davalarının ideolojisini anlayacak, anlatacak, nesilden nesile yaşatacak fert ve kurumları yaratmak, işte bu önemli umdeleri en kısa zamanda temin etmek, kültür vekâletinin üzerine aldığı büyük ve ağır mecburiyetlerdir.

⊙ Ordu, Türk ordusu.. İşte bütün milletin göğsünü itimat, gurur duygularile kabartan şanlı ad! Onu, bu yıl içinde kısa fasıllarla iki defa, büyük kütleler halinde, yakından gördüm. Trakya ve Ege büyük manevaralarında... Disiplinini, enerjisini, subaylarının vukuflu gayretini, büyük komutan ve generallerimizin yüksek sevk ve idare kabiliyetlerini gördüm, derin iftihar duydum, takdir ettim.

Ordumuz, Türk birliğinin, Türk kudret ve kabiliyetinin, Türk vatansverliğinin çelikleşmiş bir ifadesidir.

Ordumuz, Türk topraklarının, ve Türkiye idealini tahakkuk ettirmek için sarfetmekte olduğumuz sistemli çalışmaların, yenilmesi imânsız teminatıdır.

⊙ Bu yıl içinde, denizaltı gemilerini memleketimizde yapmağa başladık.

Hava kuvvetlerimiz için yapılmış olan üç yıllık program, büyük

milletimizin yakın ve şuurlu alâkasile, şimdiden başarılmış sayılabilir.

Bundan sonrası için, bütün tayyarelerimizin ve motörlerinin memleketimizde yapılması ve harp hava sanayiimizin de, bu esasa göre inkişaf ettirilmesi iktiza eder. Hava kuvvetlerinin aldığı ehemmiyeti göz önünde tutarak, bu mesaiyi plânlaştırmak ve bu mevzuu lâyük olduğu ehemmiyetle milletin nazarında canlı tutmak lâzımdır.

Büyük milliğ disiplin okulu olan ordunun, ekonomik, kültürel, sosyal savaşlarımızda bize aynı zamanda en lüzumlu elemanları da yetiştiren büyük bir okul haline getirilmesine, ayrıca iğtina ve himmet edileceğine şüphem yoktur.

⊙ Milletler cemiyetinin geçirmekte olduğu çetin safhalarda, cumhuriyet hükûmeti, bu arsulusal kuruma olan bağlılığını, her sahada göstermek suretile, sulh idealine en uygun yoldan ayrılmamıştır.

⊙ Cumhuriyet hükûmetinin komşularile ve diğer büyük, küçük devletlerle olan münasebetlerinde, ahenkli bir istikrar ve inkişaf göze çarpmaktadır.

Sulh yolunda nereden bir hitap geldiyse, Türkiye onu, tehâlükle karşıladı, ve yardımlarını esirgemedi.

⊙ Bizim yolumuzu çizen, içinde yaşadığımız yurd, bağrımdan çıktığımız Türk milleti ve bir de milletler tarihinin binbir facia ve ıztırıp kaydeden yapraklarından çıkardığımız neticelerdir.

Elimizdeki programın ruhu, bizi yalnız bir kısım vatandaşla alâkalı kalmaktan menğeder. Biz, Türk milletin hâdimiyiz. Geçen yıl içinde, Parti ile Hükûmet teşkilâtını birleştirmekle vatandaşlar arasında ayrılık tanımadığımızı fiğlen göstermiş olduk. Bu hâdisenin bizim, devlet idaresinde kabul ettiğimiz (kuvvet birdir, ve millettir), hakikatine uygun olduğu meydandadır.

Çoruh niçin çıkıyor?

Bir süs olsun diye değil, Halkevimizin ve Çoruh gibi geniş bir bölgenin mühim bir ihtiyacına kısmen olsun cevap verebilmek için..

Halkevimiz, hemen hemen yeni Çoruh vilâyetile yaşıttır. Vilâyet teşkilâtı, iki sene evvel, bu geniş bölgede, nasıl, el değmemiş ihtiyaçlarla karşılaştıysa Halkevimiz de, milli ve modern kültüre susayan ve tapan bir halk yığını arasında çalışmak gibi ağır bir vazifeyi üzerine almış bulundu.

Asırlar süren fena idareler ve ayrıca 45 sene de yabancı esareti altında kıvranmış, her bakımdan ve her yönden azamî ihmale uğramış bir bölgede inkulâp neslini karşılayan büyük davalar üzerinde atılacak tek bir adım dahi bir kazanç ve bir kıymet olduğuna inanan Halkevimizin mütevazî çatısı altında gittikçe artan çalışma hızını biz de okuyucularımızla bir kanaatte olarak - azdan ileriye geçmiş saymıyoruz. Fakat, hep beraber kabul edelim ki, bu çalışmalar Artvin gibi küçük bir kasabada anasır ve vesait azlığı gibi sıkıcı şartlarla karşılaşmaktadır. Ne yapıldıysa mevcut imkânlar dahilinde esirgenmiyen değerli müzaheretlerle ve bu müzaheretlere dayanan azamî takat ve feragat içinde yapılmıştır.

Gerek büyüklerimizin, bu değerli müzaheretleri ve gerek halktan gördüğümüz içten alâka bize bir büyük ihtiyaca elatmak gayretini vermiş, çalışmalarımızı Artvinin dışına taşımak, bütün Çoruh Evimizle ilgilendirmek, yahut diğer bir ifade ile civanmert Çoruh halkına daha yakından ve daha sıkı sıkıya bağlanmak, heran için, bu, imanı ve duygusu, üzerinde yaşadığı tabiat kadar coşkun Çoruhlunun huzurunda bulunmak gibi çoktanberi içimizi gıcıklayan tatlı bir emelin tahakkukuna yol açmış bulundu.

Çoruh iki mühim ve esaslı istikamet üzerinde çalışma prensibile ortaya çıkıyor:

(Lütfen sayfayı çeviriniz)

936 ilkokul müfredat programı ve ünite plânları

Yazan: LÜTFİ ENGİN
Çoruh Kültür Direktörü

Tabiat hâdiseleri baştan başa mutabakatın ve ahengin bir ifadesidir. Bu umumî ahenk hâdiselerin birbirine uygunluğundan doğar. Öyle ki bir hâdisenin kendi cinsinden diğer bir hâdisenin doğmasının sebebi olur ve böylece gayet tabii gördüğümüz umumî ahenk meydana çıkar.

İçtimai hâdiseler de tıpkı böyledir. Bir cemiyetin hayatı, hâdiselerinin uygunluğuna, mutabakat ve ahengine bağlıdır. Tarihi tetkikler bu ilmi hakikatı bize apaçık göstermektedir.

Büyük Önder Atatürkün yarattığı yüce Türk devrimi kendi bünyesine uygun ve hepimizin müşterek malı olan yeni kıymetler doğurdu. Bu yeni kıymetlerle ahenk temin edemiyen eski kıymetler yıkıldı, onların yerine devrimin zarurî kıldığı kıymetler geçti.

Biri Halkevi çatısı altında, Atatürk inkılâbının ana prensipleri himayesi altında ve bir organı halinde bulunduğumuz Cumhuriyet Halk Partisinin aydınlatıcı direktifleri dahilinde devam eden ulusal, sosyal ve kültürel mesaiyi bütün Çoruh halkının istifadesine arz etmek de, mahallî hiçbir yayın vasıtası olmayan bu geniş bölgede, herhangi bir köşede olup biten örneklik mesaiden diğer köşeleri de haberdar etmek suretile umumî katkımada muvaffakiyetin başlıca sırrı olan ahenk ve beraberlik duygusunu kuvvetlendirmektir.

Artvin Halkevinin sözü ve bütün Çoruhun aynası olan (Çoruh) un yolu, hem kahraman Çoruh halkına giden ve hem bu halkın içinden başlayan yoldur.

Çoruh, içten sevdalarla bu iki ana yol üzerinde yürürken devam edegelecek olan yüksek müzaheretler, civanmert Çoruhlunun değerli alâkası muvaffakiyetinin kaynağı olacaktır.

(Çoruh) un ilk sayısına başlamak için evlerimizin yıl dönümünü kutladığımız ve yeniden yeniye çalışma birlikleri kurduğumuz bir günü seçtik; (Çoruh) kutlanırken kutlanmış oluyor.

Çoruh, şimdilik iki ayda bir çıkıyorsa, bu, ileriye atılan adımı geri almamak endişesinden doğmuş bir muvakkat zarurettir.

Çoruh, Ulu Şefimizin yüce huzurlarında sonsuz tazimlerle eğilir, büyük Türk ulusunu, büyüklerimizi ve coşkun ruhlu Çoruh Türkünü içten saygılarla selâmlar.

Çoruh

Kültür Bakanlığı tarafından hazırlanıp 936 - 937 ders yılı tatbik sahasına giren ilkokul programı da işte bu zarurî ihtiyacın mahsulüdür. Yeni program eğitim ve öğretim gayesini altı oktan almıştır.

936 ilkokul müfredat programının eski programa nazaran bir çok hususiyetleri vardır. (İlkokulun hedefleri, ilkokulun eğitim ve öğretim prensipleri) başlıkları altındaki esaslarla öğretmenin gideceği yolu aydınlatmakla beraber her ders için ayırdığı direktifleriyle de öğretmene en yeni öğretim ve eğitim usullerini göstermektedir.

Bundan evvelki program derslerin toplulaştırılmasını esas olarak kabul edilmekle beraber tedaris yolu ile plân arasındaki mutabakatı açıklamamıştı. Plân, mevzuun talebeye maledilmesi bakımından, öğretmene hareket yollarını gösterir. Her ders saati için hazırlanan münferit plânlarla programın istihdaf ettiği (tedriste topluluk) esasını muhafaza etmek güç ve çok zaman mümkün değildir. Yeni müfredat programı bütün yenilikleri ve iyilikleri yanında tatbik edilen usulle plân arasındaki uygunluğu da esasları arasına almıştır.

“... Birinci devrede çalışan her öğretmen, ders yılı başında genel bir yıllık plân vücutte getireceği gibi sırası geldikçe hayat bilgisi ünitelerinden herbirinin nasıl işlendiğini gösteren ayrı bir ünite plânı da hazırlamak mecburiyetindedir. Yıllık plân hayat ünitelerinin hangi sırayı takip ederek ve ne kadar müddet içinde işleneceklerini gösterir. Ünite plânları ise her mevzua ayrılan zamanda, muhtelif derslere ait faaliyetin ne ölçüde ve ne şekilde yer alacağını gösterir.” (İlkokul müfredat pr. S. 136.). Ünite plânı dersleri toplulaştırmanın neticesidir.

Ünite plânları hazırlanırken şu esaslar gözönünde tutulmalıdır:

1 — Her ünite plânı üniteye başlamadan evvel tanzim edilir. Ünitenin kaç saat süreceğini mevzuun bünyesi ve yakın muhit şartları tayin edecektir. Şüphesiz bu daha evvel yıllık şemada gösterilmiştir. Ünitenin tatbiki arasında umumî alâkayı davet edecek bir hal vaki olmuşsa ünite zamanı münasip şekilde uzatılacak ve hattâ yeni mesele bir üniteyi icap ettiriyorsa, yeni ünite yapılacak tatbika başlanacaktır.

2 — Mevzuun işlenmesi için hareket noktası plâna kaydedilmelidir. Bu başlangıç noktası bazan tetkik ve müşahede, bazan bir hâdisenin, bazan bir gezinti ve talebenin eski bilgileri olabilir. Mevzuun bünyesine göre değiştirilecek olan bu giriş noktası bütün ünitenin işlenmesinde mühim tesir yapar.

3 — Hayat bilgisi doğrudan doğruya müşahede ve yaşama dersidir. Ünitenin mahiyetine göre bazı mevzuların tabii muhitinde incelenmesi lâzımdır. İcaba göre talebeye münferiden veya grup halinde tetkik ve müşahede ödevleri verilir. Öğretmen mevzuu ayanileştirmek için birtakım ders vasıtalarına muhtaçtır. Mevzuu işlemek için hangi yollardan gidileceği ve ne gibi ders vasıtaları kullanılacağı ünite plânında işaret edilmelidir.

4 — Öğretmen üniteye kendisini nasıl hazırlıyacağını (müracaat edeceği eserin adını ve sayfa numarasını, ne şekilde istifade edeceğini), talebe ile birlikte tanzim edilecek olan tetkik ve müşahede, gezinti plânlarını da ünite plânına geçirmeli.

5 — Hayat bilgisi derslerinde herhangi bir şekilde kazanılan bilgilerin ifade dersleri (Türkçe, hesap - hendese, resim - iş, cimmastik, musiki) vasıtası ile ne yolda ifade edileceği de plânda kaydedilmelidir. İfade dersleri talebeye bir takım hüner ve maharet kazandıracak, teknik kabiliyetler verecektir. Bunların

hangi temrin ve mümaseslerle kazandırılacağı ve takviye edileceği de ünite plânında gösterilecektir.

İfade derslerinin şekil ve mahiyetine göre her grup için şunlar kaydedilebilir:

a— Türkçe dersinde tahrir: Evvelâ mevzuun tesbiti, sonra tashih işinin ne yolda yapılacağı ve tashih edildikten sonra da hangi müşterek hatların bulunduğu ve orijinal görülen haller ilâve edilmelidir.

B — Türkçe dersinde kıraat: Hayat bilgisi mevzuu ile alâkalı parçanın, kitabın sayfa numarasının, okunacak parçalar içinde izaha muhtaç noktaların, çocuklarca yabancı olacağı tahmin edilen kelimelerin kaydı.

C — Türkçe dersinde temsil ve inşat: Ezberlenecek şiir ve yazının, temsil edilecek parçanın, temsilde vazife alacakların, ezber - inşat mevzularının çocuklara nasıl anlatılacağına kaydı.

D — Yazı - talebenin seviyesine göre verilecek yazı mevzuu üzerinde ne yolda mümasese yapılacağı, harflerdeki müşterek çizgilerin nasıl hissettirileceği (ilk sınıflarda), yazı levhasından ne şekilde istifade edileceği, ne gibi ders vasıtaları kullanılacağı kaydedilmeli, tashihlerde çocukların mütebariz hataları öğretildikten sonra bu hataların nasıl tashih edileceği de işaret edilmeli.

E — Hesap - Hendese: Hayat bilgisi dersleri mevzularının daha ziyade açıklanmasına yardım edecek şekilde hayatî kıymeti haiz temrin ve meselelerin tertibi ve plâna geçirilmesi, teknik malûmat verileceği zamanda bu bilginin hangi yoldan kazandırılacağına da işaret edilmesi, meselelerin haline yardım edecek resim ve krokilerin de plâna ilâvesi.

F — Resim - İş: Yeni müfredat programı (Sayfa. 200, Madde. 31), her öğretmenin ders yılı başında, yıllık plân hazırlarken aynı zamanda (yıllık resim - iş plânı) hazırlaması gerektiğini işaret etmektedir. Bu plân hayatbilgisi üniteleri ile daima alâka güderek ve ünitenin mahiyetine göre resim - iş müfredatındaki muhtelif kısımlar sıralanacaktır. Resim - iş Türkçe, musiki gibi bir ifade dersidir. Bu bakımdan çocuğun şahsî görüşünü baltalıyan kopyacılıktan kati surette çekinmelidir. Resim - iş vasıtası ile hayatbilgisi mevzuunun ne şekilde tamamlanacağı, çocukların teknik müşkülâtına karşı alınacak tedbirler, evvelki resimlerde talebenin görüşündeki müşterek hataların ne şekilde düzeltileceği plâna kaydedilmelidir. Grup halinde yaptırılacak işler ve kimlere verileceği de gösterilmelidir.

G — Cimnastik: İlk devrede nizamlı hareketlerden ziyade serbest hareketlere hisse ayrılacaktır. Öğretmen plân yaparken programın bu husustaki direktiflerini daima gözönüne alacak, ünitenin bünyesine göre hangi oyunu oynatacağını ve ne şekilde çeşitlendireceğini, dersin başından sonuna kadar (yorucu hareketler ders saatinin ortasına gelmek üzere) bir tertibini yapacaktır. Oyun, beden terbiyesinin gayesini tamamiyle tahakkuk ettiremeyeceğinden, programın işaret ettiği gibi, fazla dikkati icap ettirmiyen nizamlı hareketler de plâna kaydedilecektir.

H — Musiki: Ünitenin bünyesine göre hangi şarkının öğretileceği ve tekrarlanacağı plânda işaret edilecektir.

6 — Her ünite bittikten sonra mevzuun bir hulâsası yapılacak ve alınan neticeler kaydedilecek ve gelecek ünitenin bir hazırlık konuşması yapılacaktır.

7 — Şubesi olan sınıflarda şube öğretmenleri birleşerek ünite plânlarını hazırlayacaklardır.

Yeni müfredat programı (Sayfa. 136, Madde. 3) coğrafi hususiyetlere göre yeni ünite plânlarının yapılması gerektiğini de işaret etmekte ve yakın muhitin tetkiki için geniş mikyasta imkânlar vermektedir. Yıllık şema yapılırken bu ehemmiyetli mesele daima gözönünde bulundurulacaktır.

Ünite plânı hakkında bir fikir vermek maksadı ile aşağıda bir örnek yazılmıştır. Öğretmenin şahsî bilgisi, ünitenin mahiyeti daha çeşitli plânların hazırlanmasını icap ettirebilir. Bu bakımdan yalnız bu örneğe saptanmamalıdır. Örnek üçüncü sınıf (20) nci üniteye yapılmıştır.

SINIF: 3, ÜNİTE: 20

Okul bahçesinde ziraat tecrübeleri ve hava rasatları.

“Okul bahçesinde küçük ziraat tecrübeleri ve mahsüller üzerinde müşahedeler. Hava rasatları (bütün yıl sürecek).

DERS SAYISI: 14

Ünitenin ders vasıtaları:

Çapa, kürek, bel, kazma, muhtelif ebatta kutular, tırmık, gübre, muhtelif tohumlar, termometre, rüzgâr oku. (Bahçesi müsait olan okullarda bahçenin bir tarafı ziraat tecrübelerine tahsis edilecektir. Fidancılık tabikati de yapılacak, çiçek için de bir parça yer ayrılacaktır.

Bu ünite için istifade edilecek menbalar:

Muallim kitapları No. 8 Tarla ziraatı: Şeyda Ziya, Ziraat dersleri: Muallim kitapları No. 2 Ağaççılık ve fidancılık: R. Ziya.

Ünitenin giriş ve işlenişi:

Talebenin eski bilgilerini yoklamak, gezintilerden alınan intibalar. Bahçede ve kutu gibi münasip vasıtalarda işlemler.

BİRİNCİ DERS:

Çiftçilik hakkında konuşmalar: Çocuk babalarının işlerini sorarak çiftçi çocuklarını ayırmak, bunların bilgilerini incelemek ve münasip sorularla (ne zaman tohum ekmeğe başladığını, bundan evvelce tarlada yapılan işleri, tarlanın hazırlanması, duvarların tamiri, tarlanın kazılma ve sürülmesi, gübrenmesi) bulundurulacak.

İKİNCİ VE ÜÇÜNCÜ DERS:

(Bugün hayat bilgisi dersi birbirini müteakip iki ders olacaktır). Birinci dersin bir kısmı gezi plânı üzerinde konuşmalarla geçecek, plân ikmal edilince toptan geziye çıkılacaktır.

Yakın bir tarlaya veya bir bahçeye gezi plânı:

- 1 — Çifçi tarlayı sürmeden evvel tarlada ne gibi işler yapmış?
- 2 — Tarlaya duvarlar niçin yapılıyor? (Meyilli arazide)
- 3 — Gübre ne zaman dökülmüştür ve ne zaman yayılmıştır?
- 4 — Tohum ekmeden evvel tarla niçin sürülür?
- 5 — Çifçi tohumu nasıl ekiyor? (Kabataslak bir resim yaptırılacak.)
- 6 — Tarla çevresi ölçülerek bir kroki üzerinde kaydedilmesi.
- 7 — Ziyaret edilen tarla toprağı nasıldır?
- 8 — Tarlaya ne kadar mahsul ekiliyor?
- 9 — Bundan evvelki senelerde tarlanın verdiği mahsul miktarı nedir?
- 10 — Saban ne kadar derine iniyor, çifçi sabanın ne tarafından gidiyor?
- 11 — Tohumu toprağı serptikten sonra çifçi ne iş yapıyor?
- 12 — Ekilen tohumu korumak için ne tedbirler alınıyor? (Duvarların çevrilmesi, tavuktan, diğer hayvanlardan korunması)
- 13 — Ekim için neden bu mevsim intihap edilmiştir?

DÖRDÜNCÜ DERS:

Bu derste gezide yapılan müşahedeler üzerinde konuşmalar yapılacak, talebenin müşahedesinde noksanlar birlikte tamamlanacak.

BEŞİNCİ DERS:

Çiftçiliğin önemini tebarüz ettiren konuşmalar yapılacak, köy ve köylüyü sevmek, köylüye karşı borçlarımız düşünülecek, bahçede ziraat tecrübeleri yapmak arzu ve ihtiyacı uyandırdıktan sonra talebe iş gruplarına ayrılacak.

ALTINCI DERS:

Bahçenin hazırlanması (bahçe yoksa) kutu ve sandıkların toprakla doldurulması, zararlı otların mahsul üzerine tesiri, zararlı otlardan bahçenin ayıklanması (buişe tohum yetiştirdikten sonra da önem verilecek).

YEDİNCİ DERS:

Bahçenin gübrenmesi: Gübrenin önemi hakkında konuşmalar.

SEKİZİNCİ DERS:

Gruplar için yastıklar ayrılması, yollar yapılması, su yolları varsa hazırlanması.

DOKUZUNCU DERS:

Hulubat, sebze ve çiçek tohumlarının hazırlanan yastıklara ekilmesi. (Tohum cinsinin ve toprağının, gübrenin yetiştirecek mahsul üzerindeki te-

sirini gösterecek şekilde farklı yastıklar intihap edilecek) yastıklar üzerine yaftalar yazılacaktır. (Yaftaya tohum hangi tarihte ekildiği ve toprağın hararet derecesi kaydedilecektir.)

ONUNCU DERS:

Bahçenin muhafaza tertibatının alınması, yastıklar üzerinin örtülmesi, ilk sulama, güneşin nebatın büyümesi üzerindeki tesiri (Gölgeli ve güneşli yastıklarda tohum inkişafının farkları sezdirilmek üzere tertibat alınması) bu mevzu üzerinde konuşmalar.

ON BİRİNCİ DERS:

Dosyalara konmak üzere hazırlanan ödevlerin birleştirilmesi.

ON İKİNCİ DERS:

Sözlü ifade: Nasıl rasat yapıyoruz? Senenin muhtelif günlerinde görülen hava tehalüflerine dair konuşmalar.

ON ÜÇÜNCÜ DERS:

Dikte: Ünitenin hülâsası yapılacak ve dikte ettirilecek bu mevzu üzerinde konuşmalar yapılacak.

ON DÖRDÜNCÜ DERS:

Okuma: Temiz defterlere yazılmış olan hülâsalar okunacak ve diğer ünite ile irtibat konuşmaları yapılacak.

ÜNİTENİN HESABA TATBİKİ

Sözlü hesap temrinleri:

DERS SAYISI: 8

- 1 — Sınıfta kaç çiftçi çocuğu var, köyümüzde kaç çiftçi var, (saat 4 de işe başlayan çiftçi 20 de paydos ediyor, günde kaç saat çalıştı) kaç saat istirahat ayırdı? Memur mesaisiyle mukayese.
- 2 — Çiftçi bir tarlasına 50 kilo buğday ekti, bire 6 aldığına göre tarladan kaç kilo mahsul alacak?
- 3 — Ekilen bir kilo fasulyadan 15 kilo fasulya alınıyor 45 kilo fasulya almak için kaç kilo fasulye ekmeli?
- 4 — Çiftçinin tarlasının boyu 50 metredir. 10 defa gidip gelmede kaç metre mesafe gitmiş olur? Bir defa gitmek için 5 dakika sarfetse (3) saatte kaç defa gidip gelir?
- 5 — Saban bir defa gidişte (20) santim toprak aktarıyor, tarlanın eni (30) metredir, kaç defa gidip gelişte tarlayı bitirir?

6 — Şu kadar fındığın veya buğdayın 1/3 ri ne eder? 33, 105, 240, 207..... üçte biri ne eder?

YAZILI HESAP

7 — Bahçemizdeki bir yastığı sulamak için iki teneke su lâzım, bir tenekede (17) litre su olduğuna göre 10 yastığı sulamak için kaç teneke ve kaç litre suya ihtiyaç vardır?

8 — Bir fındık ocağından 8 kilo fındık alınıyor, aynı miktar mahsul veren 85 ocaktan ne kadar fındık alınır?

9 — Bahçıvan (100) fideyi 5 şer, (200) fideyi 8 zer kuruştan satıyor ve evine 25 liralık eşya alıyor. Parası yeter mi?

10 — Bir çiftçi tarlasından 70 lira, hayvanlarından 50 lira, sebzedelerden 20 lira, meyvalarından 40 lira, arısından 80 lira kazanıyor. Bütün bu işler için 90 lira sarfediyor. Çiftçinin bir yıllık kârı nedir, günlüğü kaç kuruş geliyor? (Bu meselede çiftçinin sermayesi ve bir yıllık yiyeceği de tebarüz ettirilecek.)

11 — Bir tarlaya 85 kilo buğday ekiliyor, gübre döküldüğü zaman bire dokuz, gübresiz bire beş veriyor. Gübre döken çiftçi ne kadar kâr eder?

12 — Bir çiftçinin evinde 5 kişi var, herbiri yılda 8 zer ağaç dikiyor. Bu çiftçinin 12sene sonra kaç ağacı olur? (ağaçların hepsi tutmuştur.)

13 — Bire 13 mahsul veren patatesten 260 kilo mahsul almak için ne kadar ekmelidir? Bir kuyuya 100 gram patates ekildiğine göre çiftçi kaç kuyu açacaktır?

14 — Bir aylık hava rasadının grafik üzerinde gösterilmesi (öğretmen bu hususta talebeye yardım edecek, yüksek sınıfların hazırladığı grafiklerden istifade edilecektir.)

Mahalline göre bu meselelere daha uygun meseleler ilâve edilir. Keza hesabın muayyen bir kısmının tekniği gösterilecekse plânda tasrih edilir.

YAZI: (2) SAAT

Atatürkün Türk köylüsüne hitabı (Türk köylüsü yurdun öz sahibidir, onu herkes saymalıdır.) vecizeleri yazılacak, harflerin bitişmelerine, birbirleriyle münasebetine çocukların dikkat gözü çekilecek. Diğer derste bu mümârese devam edecek.

ÜNİTENİN RESİM — İŞE TATBİKİ

DERS SAYISI: 8

1 — Çiçek resmi, mümkünse sulu boya ile,

2 — Bahçıvanın, çiftçinin âletleri,

(Devamı 25 inci sayfada)

Çoruh'un güzelliği

Dağları gök kubbede asılı kandil gibi,
Ak bulutlar üstünde serili mendil gibi,
Bin bir çeşid güzellik toplanmış bu bölgede,
Gezsen, dolaşsan, görsen bulunmaz bu il gibi.

Suları gelin gibi kıvrım kıvrım bükülür,
Gün olur durgunlaşır, gün olur ki köpürür,
O yıldırım hızıyla durmadan seke seke,
Susmaz bir çağlayışla taştan taşa dökülür.

Her mevsimde bu eller yeşillere bürünür.
Ufku yoktur bulutlar dağlarında sürünür,
Başın biraz doğrulsa, seyreylesen âlemi,
Yerle gökün bittiği bu yerlerden görünür.

Dağlarında yolları kıvrılır kemer gibi,
Dumanlı tepeleri buluta değer gibi,
Küçük bir düzlüğe de hasretle bakan güneş,
Her gün bu ilden geçer boynunu eğer gibi.

Yeşil tülle örtülü her gün gülen bu çehre,
Başı gökler üstünde ayak uzanmış nehre,
Gün doğunca rüzgârlar bin bir şarkı besteler,
Sular da ninni söyler gece uyuyan şehre.

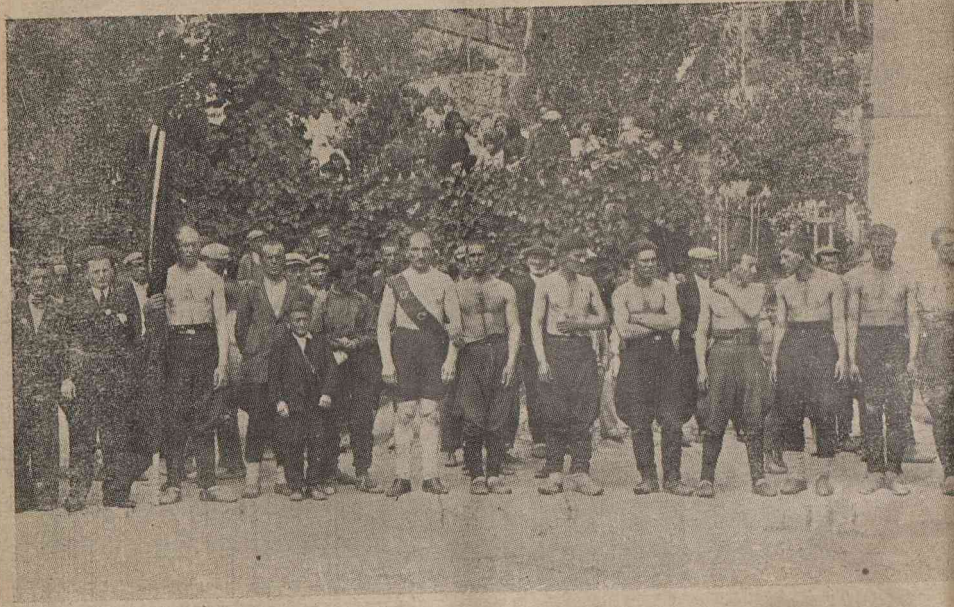
O bu yeşilliklerle süslenmiş bir kız gibi,
İhtişamla gülümser günün yoleularına,
Gece otomobiller yürüyen yıldız gibi,
Gökten akıp inerler Çoruhun sularına.

Her dem ayakta durur ellerin dinci Çoruh,
Sevdaya ilham veren gönlün sevinci Çoruh,
Bağmda, bahçesinde gül dolu, bülbül dolu,
Taze çimler üstüne serpili inci Çoruh.

Cemal BORA

ÇORUHTA

Millî tezahürattan iki intiba

Üstte: 30 Ağustos'ta geçit törenine iştirak eden pehlivanlarımız

Altta: Vezir köyünün çalşkan ve münevver muhtarı Server Yücel Halkevi köycülük şubesi üyelerine hoş geldiniz derken...

Çorunun millî duygusu VE Köy Şairleri

Yazan: Dr. C. Alper

Karadenizin gönül çeken kıyılarından başlayarak 3500 rakımlı yalnız çam silsilesine kadar dalga dalga yükselen şu, güzelliğine doyumaz Çoruh bölgesinde, tabiatın ruh, şuur ve irade üzerinde yaptığı tesirlerden azamî nasibini almış, görüşte, duyuşta yapışta ve idarede gösterdiği müstesna kabiliyetlerle millî tarihe şanlı ve şerefli izler ve eserler vermiş bir halk yığını vardır. Büyük Türk tarihinin her hangi bir safhasında açılacak bu bölgeye ait sahifelerde taşkın bir yurd severliğin, büyük ırka has kahramanlıkların örneklerini bulursunuz.

Çoruhlu övünmekte haklıdır.

Eşsiz bir tarih örneği olan Atatürk inkılâbı, Türk camiasını medeniyet ve refah bakımından da en üstün seviyeye çıkarmak için ileriye ve daima ileriye sevkederken tarihin derinliklerinde kalan millî hususiyetleri de milletin bu ilerleyiş ve yükselişinin mesnedi ve kaynağı olarak kabul etmiş ve bu suretle Büyük Türk milletinin hakikî tarihini de vermiş bulunuyor.

Millî olan her şey bizindir ve değerlidir. Türkün bu millî hususiyetleri dünya medeniyetine analık yapmış büyük Türk medeniyetini yaratan ve yaşatan ecdadın değeri ölçülmez emanetleridir. Bu ecdad emanetine vereceğimiz kıymet tarihimize vereceğimiz kıymetin ifadesi olur.

Milletler siyasî ve içtimaî varlıklarında, tarihleriyle övünürler. Bu onların gurur hakkı ve yeni hamleler için istinad noktasıdır.

Tarihimizi incelemek, eşelemek ve millî hususiyetlerimizi çıkarmak ve bilmek mecburiyetindeyiz.

Halkevimiz Çoruh bölgesinde bu sahada yapmakta bulunduğu araştırmalarda dikkate değer hazinelerle karşılaşmaktadır. Köy şairleri, harp ve kahramanlık menkıbeleri, yurd, devrim ve Atatürk aşkı bu hazinelerin ön safını teşkil eder.

Bu sahifelerde ben, bu hazineleri edebiyat bakımından değil, millî duy-

ğu ve millî karakterler bakımından tebarüz ettirmek istiyorum. Bu şekilde edebiyatçıların hakkına tecavüz etmiş olmuyorum.

* * *

Çoruhun hemen her tarafında (türkü) denince, daha çok, iki şahıs veya iki gurup tarafından irticalen ve birbirini kovalamak suretiyle karşılıklı olarak söylenen manzum ve kafiyeli şiirler anlaşılır. Muayyen bir mevzu üzerinde adeta müsabaka halinde saatlerce devam edebilen bu müsabakelerde şairler, daha çok harp ve kahramanlık menkıbelerini, yurd aşkını, millî kahramanlara ve büyüklere olan bağlılığını ve saygısını terennüm ederler. İlhamı vakıalardan ve halkın ruhundan alırlar. Bu şairlere hemen her köyde rastlarsınız.

* * *

Halkkevimizin geçen 30 ağustosta Artvinde tertip ettiği Çoruh şenliklerine vilâyetin en uzak köylerinden akın halinde iştirak eden köylülerimiz arasında başka başka köylerden olmak üzere seçilmiş şairlerin söyledikleri türkülerden bir kaç örnek alacağım:

İki gurup. Her gurupta iki şair. Her iki gurup sekizer kişi. Şairler: Viçeden Reşid Yılmaz, Mustafa Peker, M. Sami, Arhaviden Akif Bayramın.

1. Gurup: — Çoruhlu mutlu olsun bu büyük bayramumuz.
2. Gurup: — Ne kadar güzel oldu hep birden seyranumuz.

(Şive aynen muhafaza edilmiştir.)

1. Gurup: — Bugün kazanılmıştır şanlı istiklâlümüz.
2. Gurup — Ondan sonra başladı yüce inkilâbumuz.

Guruplar sırasıyla:

- Kocatepede idi büyük kahramanumuz
- Bugün emir vermişti o başkumandanumuz
- Hedefunuz Akdeniz hayde ordularumuz
- İnönü Dumlipunar harika meydanumuz
- Dört gün, dört gece sürer o son büyük harbumuz
- Dokuz gün daha sürdü kurtuluş savaşımız

Gurupta türküçüler için muayyen bir had yoktur. Fakat her gurubu bir veya iki şair idare eder. Fikir ve buluş şairin, ifade gurubun heyeti umumiyesinin dir. Bu köy şairleri arasında iptidâî tahsili olanlar azdır. Kısmı azamî tahsil görmemiştir, yaşadığı devre aid tarihi bilgilerini vakıalardan, eski devirlere aid olanları da görenlerden ve bilenlerden alırlar. Bu türküçülerin bir çok ahengi vardır. Örneğini verdiğim türküçülerin bestesi (1) numaradadır. İlâve etmeliyim ki bunlar evvelden tasarlanmış ve hazırlanmış değildir. Bir grubun düşünüşü ve buluşu rakip gurubun söyleyiş zamanı içinde nihayet yarım dakikada yapılır. Ve böylece birbirini takip eder. Devam ediyoruz:

- Helâl olsun orada hep dökülen kanımız
- Onunla şeref buldi nice vatandaşımız

Yurd aşkına kan dökmenin ve can vermenin şerefini içinden duyan Türk köylüsünden başka kim olabilir.

- Yükseldi semalara zefer dolu şanımız
- O günün hatırası en büyük nişanımız
(Nişandan maksat İstiklâl madalyasıdır.)
- Kurtuldu esaretten bu güzel vatanımız
- Bu şanlı zafer günü duğunle bayramımız
- Dünyalar tarihinde pek suhretli namımız
- Milletler arasında yer aldı unvanımız
- Böyle güzel vatana feda olsun canımız
- Ey sevgili Atatürk ebed olsun yaşunuz
- Evlâdlarına lâzım daha işaretunuz
(Hakikatin ve inceliğin ifadesine dikkat.)
- O günleri gösteren yaşa büyük Atamız.
- Fazla sevinç içinde Çoruh vilâyetimiz
- Hepimizi toplıyan Vali Koraltanımız

(Çoruh köylüsünü şehir şenliğine ilk defa toplıyan vali Refik Koraltandır)

- Bizi af buyursunlar belki vardur hatamız
- Onu kalpten severuz yoktur şikâyetimiz
(Türk köylüsü mütevazi ve kadirşinastır.)

* * *

Yine aynı günün akşamında ziyafet sofrasında Viçelilerle Arhavililer arasında söylenen türküçülerden:

(Şairler: Evvelkiler. Bestesi (2) numarada)

- Böyle kıymetli günün bahsedelim şanımdan
- Memnun olduğum gündür zabitan nişanımdan
- Atatürk bugün için geçti tatlı canımdan
- Başbakan İnönüni ayırmadı yanımdan
- İnönünde sel aktı düşmanların kanından
(Tedaîi efkâra örnek)
- Bize bugün gösterdi ter akıttı alnımdan
- Türkler ölür vaz geçmez sevgili vatanımdan
- İlumuz ziyalandı bu zefer bayramımdan
- Öyle idare kurdu kuş uçmayur dalımdan
- Nasıl ana doğurdu Türk milleti kanımdan
- Bitün halk memnun olduk hudud kumandanımdan
- İlbay da memnun imiş bitün Çoruh halkımdan

(Türk köylüsü idare âmirini memnun etmenin manasını bilir)

- Bu akşam davetliyiz Artvinin Halkevinde
- Temelde kurban kestük sel akıttık kanımdan
- Ha o şerefli koyun bugün geçti canımdan
(Yeni Halkevinin temel atma merasiminde kesilen kurbandır.)

- Masrafı bağısladı almadı parasını
- O tarihte Türk kurdu inkılâp esasını
- Dumlu ile İzmirun bir düşün arasını
- Tamam üç ayluk yoldur ulçtiler orasını
- Mudanyada koydiler her düvel imzasını
- Orada İnönünün aldılar rizasını
- Orda haksız olanın verdiler cezasını
- O tarihte Atatürk biturdi gezasını
- Türkün büyük ülküsü sevmektir Atasını

(Türk, Atatürkünü bilerek ve inanarak seviyor)

* * *

Yine aynı günde Mungul köylüleri arasında yapılan karşılama:
(Şairler: Petekli Osman, Mehmet Azmi ve Ahmet. Bestesi (3) numarada)
(Atatürk aşkının en kuvvetli ifadesidir.)

- Otuz ağustosumuz
  - Günlerin en şenidir.
- Kutlu olsun yurddaşlar
  - Bugün zefer günüdür
- Bugüne kavuşmamuz
  - Ordumuzun şanıdır
- Nice başarılarda
  - Fevzi Çakmak banidür
- Düşünmeden müsellemler
  - Kumandası anîdür
- Kutlu olsun iman
  - Subayların önüdür.
- Sakarya kahramanı
  - Başbakan İnönüdür
- Yüksel sancağum yüksel
  - Sana meydan ganidür
- Kocalmaz cumhuriyet
  - İlelebed yenidür
- Başkumandan savaşı
  - İstibdadın sonudur
- Hem düşünür hem yapar
  - Devrimlerin yolidür.
- Bin yaşasun Atatürk
  - Canumuzun canıdır
- Cengâverluğumuzı

- Her düşmana tanıtur
- Esasen Türk milleti
- Bir damarun kanıdır

* * *

Çoruh köylerinde kubuz çalan saz şairlerine de rastlarsınız. 30 ağustos akşamı Halkevi müsamesinde saz şairimiz Ardanuçun Yolüstü köyünden Adem Şentürkün kubuziyle çaldığı parçalardan:

Sana kurban olayım güzel Ankara
Bu derdime lutfu ihsan sendedir,
Gündüz hayalimde gece düşümde
Görünür gözüme canan sendedir.

(Atatürk aşkının en kuvvetli ifadesi.)

İçinde yaşıyor çok aslanların
Yurd için çalışan kahramanların
Gelir hayalime gonce güllerin
Zannederim huri canan sendedir.
Bütün reislerin hâlâtı sende
Şimalin cenubun gazisi sende
Küreiarzın beratı sende
Bir ilim deryası umman sendedir.
Gül açanda Anadolun bağları
Görmek istersen müzeyyen çağları
Selâmma durur Kafkas dağları
Her ne dersen emrû ferman sendedir
Bir dalın eriştî Mısırdan yana
Bir dalın eriştî ta İsfehana
Sende doğan Güneş bütün cihana
Atatürktür mahû taban sendedir.
Efkârı arzeder seni görmeğe
Uçar kartallar çıkar semaya
Kurumu Türklüğün sendedir maye
Ey Ankara ulu güven sendedir.

* * *

Çoruh valisi Refik Koraltan teftiş maksadiyle Viçede bulunduğu sırada eski itiyadların terki zarureti üzerinde yaptığı umumî konuşmaların halk üzerinde bıraktığı intıbar, karşılamalardan dinleyelim:

(Şairler: Raşid Yılmaz, Mustafa Peker, M. Sami)

- Yaşasun ilbayımız hasımdır hiyanete
- Artuk nihayet verdük o menfur cinayete
- Bizi himaye etsün muhtacız siyanete

- Omri çok uzun olsun yaşasun kıyamete
  - Cumhuriyet güneşi saçmak için millete
  - Başbakan Koraltanı verdi bu vilâyete
  - Çoruh'tan ayrılmaya yaşasak maîyette
  - Çok zaman burda kalsa tam ersek saadete
  - Böyle ilbay olur mu uygun her tabiate
  - Gitme diye emri var eski urfî adete
  - Cumhuriyette olmaz gitmek eski zulmete
  - Bu verdiği emirler çok uygun hakikate
  - Sahibiz istiklâlâ düşmeyuruz zillete
  - Atalum peştamalî tam girelum zinete
  - Peştamal çürüdi da manto bindi kıymete
- (Çoruh köylerinde manto, çok sık raslanan bir kisve olmuştur.)
- Kadunlere peştamal uygun değil hilkete
  - Kara kara peştamal uymayur bu sifete
  - Yakışmaz kadunluğa el vurmayın sepete
  - Sepet erkekler alsun öyle düştü nöbete
  - Bu hakkı kadun almak uygundur edalete
  - Hem yük vur hem peştamal binmişti rezalete
  - Kadun şimdiye kadar mahkûmdu sefalete
  - Kadunlar yüze çıktı uğramaz hesarete
  - Kadunlar erkekleri bağladı kefalete
  - Kadunlar davacudur danıştı vekâlete
  - Cumhuriyet aşkına çıktılar selâmete
  - Atatürk rejimidur bakun bu elâmete
  - İlbay geldi girişti tamamen delâlete
  - Köylüyü islâh etti koydu hüsnü niyete
  - Artık herkes koşuyor güzel medeniyete

* * *

30 Ağustos şenliklerine Yusufeli köy şairlerini, Sivas taraflarında yol işlerinde çalıştırları için, Artvine getirmeğe imkân bulunamadı. Burada da karşılamaaları aynı muvaffakiyetle idare eden şairlerin bulunduğunu haber alıyoruz.

Yusufelinin Utav köyünde öğretmenlik yapmış değerli arkadaşımız B. Veysel'in bize verdiği koşma ve Horon türkülerine ait örnekler ve bu mahallî havalara ait besteler de 4 ve 5 numaradadırlar.

Çıkarum dağlara eylerum niyaz
Kadir mevlâm bir güzeli bana yaz
Ne pek beyaz olsun ne de esmeri
Mevlânı seversen görüşek biraz

Kız valamı valamı
Goturma katur valamı
Sora çekersun balamı
Unutma salamı salamı

Yukarıda dediğimiz gibi köy şairi ilhamını vakıralardan ve halkın ruhundan alıyor. Halk duyduğunu şairin ağzından seve seve dinliyor.

İşte Çoruhun millî duygusu ve işte köy şairlerimiz.

(Türkü âhenlerini bestelemek suretiyle bana yardım lütfunda bulunan Vasfi Akyol ve Veysel Varol kardeşlerime teşekkür ederim.)

Dr. C. Alper

936 ilkokul müfredat programı Ve Ünite plânları

(Baş tarafı 15 inci sayıfada)

- 2 — Bahçıvanın çiftçinin aletleri,
- 4 — Saksı resmi,
- 5 — Tahtadan saba yapma,
- 6 — Tarlada toprağı kazan bir çiftçi,
- 7 — Kilden saksı,
- 8 — Eşğiyle değirmene giden bir çiftçi,

ÜNİTENİN CİMNATIĞE TATBIKI

DERS SAYISI: 4

Bir ders saati (yorucu hareket ortaya gelmek üzere) taksim edilecek. Bahçıvanın kazma kazığı, çiftçinin tohum ekişi taklitleri yapılacak. Bahçede ipten atlama, uzunatlama, dizi halinde yürüyüş, çiçek bahçesi oyunu. Diğer derslerde de aynı şekilde taklidî hareketlere ve kısmen disiplin isteyen hareketlere devam edilecek.

MÜZİK

DERS SAYISI: 2

Bahar şarkısı, yeşil oca şarkısı öğretilecek, şarkının manası anlatılacak.

Lâtfü ENGİN
Çoruh Kültür direktörü

ZİRAAT İŞLERİ

Çoruhun zararlı böceklerinden: DANABURNU

Yazan: Fehim KOTAN

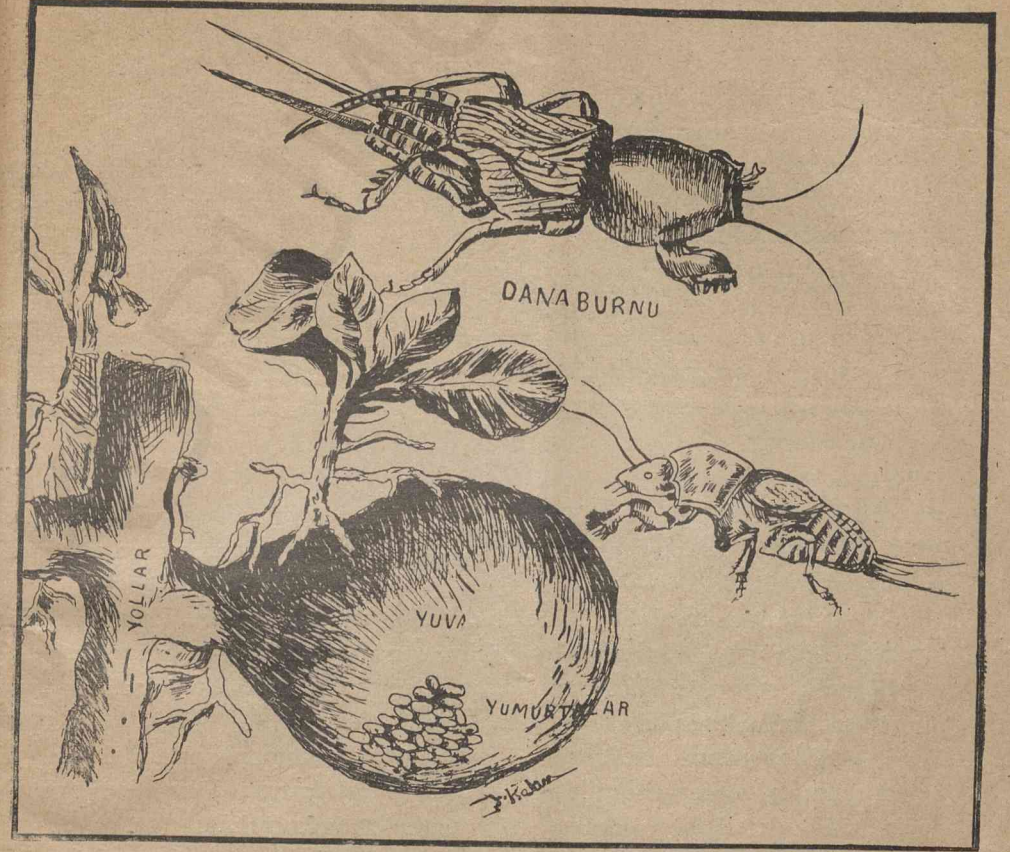
Düz kanatlı böcekler sınıfından olan - Danaburnuna - fen dilinde (Grylotalpa Vulgaris) derler. Türkçesi Danaburnu bazı yerlerde de danadışi derler. Çoruhlular ise bu zararlıyı (Datvil) adile tanırlar. Bu ziyankâr böcek Çoruh vilâyeti bahçivanlarının ve köylüsünün en büyük düşmanıdır. Bu böceğin yaptığı ziyandan şikâyet etmiyen köylü, bahçivan, tütüncü hemen de yoktur.

Danaburnu, böcek, solucan, kurt veya bu böceklerin boncuklarını bulmak ve avlamak için tarlalarda, bahçelerde dolaşır. Böcekleri yediğinden dolayı faydalı olması lâzım gelirse de toprak içinde bunları ararken önüne yelen fidanları kesip kuruttuğu için faydadan ziyade ziyarı dokunur. Bununla beraber danaburnu aç kaldığı zamanlar bütün genç bitkileri kesip yiyerek de karnını doyurur.

Danaburnunun boyu 40-60 milimetre uzunluktadır. Rengi esmer üst kanatları da kısa ve serttir. Sırtı kabarık ve hafifçe tüylüdür, gözleri parlak ve boynuzları uzundur, alt kanatları zar gibi ince ve çok uzun olup böcek yürümediği zaman karnına doğru uzanmış ve toplanmıştır. Karın kısmı daha kalın olup karnının nihayetinde iki ince çıkıntı vardır. Baş kısmı ve öne doğru kıvrıktır.

Danaburnunun asıl iş gören vücut parçaları, ön ayaklarla, alt çeneleridir. Ön ayakları geniş ve adeta çapa gibi toprağı eşmeğe elverişli bir halde-dir. Alt çeneleri ise vücuduna göre fevkalâde kuvvetli olduğundan önüne rastlayan kökleri, yumruları kolaylıkla kesebilmeğe yaramaktadır.

Danaburnu, tarla ve bahçelerde böcek ve solucanları aramak için ön ayaklarını adeta bir çapa gibi kullanarak toprağın bir iki santim derinliğinde dolambaçlı yollar açar. Bu yolları açtığı sırada öne gelecek patlıcan, domates, büber, tütün vesaire gibi bitkilerin köklerini kuvvetli çenesile keserek ziyan yapar.

Danaburnu toprak içinde yaşayan bir böcektir. Gündüzlerini toprak içindeki yuvasında uyku halinde geceri geceleri ava çıkar ve ziyana başlar. Çekirgeler gibi düz kanatlı böceklerden olduğu için uçabilirler. Danaburnu toprağın altında her istikamete doğru yollar yapar. Yolları ilk önce toprağı müvazi açar, yuvasını yapacaksa yağmurdan korumak için bu yolları dirsek teşkil ettirerek toprağın 20-25 santim yani bir karış derinliğine indirir ve bu derinlikte yuvasını yapar.

Danaburnunun yuvası bir tavuk yumurtası iriliğindedir ve kubbeli olarak yapılmıştır. İçerisi böceğin ağzından çıkardığı salya ile sıvanmış ve sertlendirilmiştir. Yuvadaki muhtelif istikametlere yollar açılmıştır ki böcek herhangi muhtemel bir hücumu uğrarsa bu yollardan kolaylıkla kaçabilir.

Danaburnunun dişisi erkeğine nazaran daha ufakça ve dardır. Dişiler mayıs içinde çiftleşir ve hazıranda her dişi yuvasına 200-400 yumurta yumurtlar. Yumurtalar kenevir tohumu büyüklüğünde ve kehribar sarısı ren-

gindedir. Yumurtalardan on beş gün sonra beyaz renkli karıncaya benzeyen yavrular çıkarlar. Bu yavrular bir ay kadar yuvalarının etrafında dolaşarak kendilerine yiyecek ararlar. Sonbahar sonlarına kadar dört gömlek değiştirirler. Ertesi senenin ilkbaharında daha bir gömlek değiştirdikten sonra mayıs ayında tam danaburnu haline gelirler.

Danaburnlarının en çok ziyan yaptıkları aylar nisan ve mayıs aylarıdır. İşlenmiş hafif ratıp ve yumuşak toprakları çok severler. Kuru topraklardan hoşlanmazlar.

DANABURNUNUN YOKEDİLMESİ.

Danaburnları toprağın 1-2 santim derinliğinde yollarını yaparak geçtikleri zaman toprağın dolambaçlı kabartılarından vücutları anlaşılır. O vakit ya parmakla, ya da bir çubukla delikler bozularak takip olunursa böceğin yuvasını bulmak mümkün olur. Ancak danaburnunun yuvasını aramak için deliklerin toprakları sökülürken çok dikkatle hareket olunmalıdır. Çünkü ufak bir dikkatsizlik yuva deliğinin üzerine bir toprak parçası düşerse deliğin ağzı tıkanır ve yuva yı bulmak güçleşir. Danaburnunun yuvası bulunduktan sonra:

1 — Bir kap ile delik doluncaya kadar su doldurulur. Suyun üzerine bir parça gaz veya zeytinyağı dökülürse yuva içindeki danaburnu yok edilmiş olur. Yuvası aramak işi gündüz yapılabilir, çünkü gündüzleri danaburnu yuvasında uykudadır.

2 — Danaburnunu bahçelerden veya fındıklardan uzaklaştırmak için bahçe toprağını sürenken toprağa yer yer eritilmiş katran dökmeli yahut da ceviz iriliğinde naftalin denilen güve tozundan gömmelidir.

Katranın veya naftalinin kokusunu duyan böcekler, kurtlar o bahçe veya tarladan uzaklaşırlar. Bunu haftada bir kere tekrar etmek lâzımdır taki kökler kalınlaşınca kadar.

3 — Danaburnları gübreyi çok severler. Sonbahar geldiğinde danaburnu bulunan tarlaların muhtelif yerlerinde bir karış derinliğinde çukurlar açmalı bu çukurların içine taze beygir fışkısı ile doldurup üzerlerini toprakla örterek böceklere tuzak kurmalıdır. Beygir fışkısı sıcak olduğundan kışın barınmak için buralara toplanmış ve uyusuk bir halde kalmış böcekler toplanıp yok edilir. Beygir fışkısı yerine pisliklerle beraber hayvan işkembeleri, kokmuş etler gömülürse kokuyu alan böcekler bu yerlere dolarlar, ve en iyi yok edilme şekli de budur. Bunu bütün bahçivanlar elbirliği ile yaptıkları takdirde az zamanda bu zararlı böceğin ziyanından kurtulmuş olacaklardır.

4 — Mısır taneleri kırma halinde sıçan otu denilen hamızı arseniki, ve ya kangabükten denilen istiriknin ile zehirlenir tarlaya fidalar dikilmezden evvel bu zehirli yem serpilip kapatılır danaburnları bunları yiyerek öldürülmüş olur.

**Dinlenmeden
çalışan ve
süratle rahata
doğru koşan
Çoruhlu, tütün
örnek tarla-
sında yorgun-
luğuna bir zevk
ve neşeye in-
kilâp ettiri-
ken**

5 — Yine bu iki zehirle hazırlanmış mısır taneleri dikilerek fidelerin etrafına yerleştirilir yol ararken önüne gelen fideyi kesmek istiyen danaburnu herhangi istikametten gelirse gelsin zehirli mısıra rastlayacağından bunu yiyerek ölür.

6 — Tarlalarda danaburnunun çoğalmasına yardım eden taze sığır gübresidir. Bu ezeli düşmanı tarlanıza sokmak istemezseniz sığır tersini çürütmeden tarlalarınıza atmayınız. Taze sığır tersi içinde danaburnu ve yavruları çok bulunur. Şayet böyle gübreyi tarlaya atmak mecburiyetinde iseniz evvelâ gübreyi tarlaya dökmezden evvel genişçe bir yere seriniz içindeki danaburnu ve yavrularını öldürünüz.

7 — Karpit denilen ve hususî lâmbalarında yanarak elektrik ziyası gibi ışığından istifade ettiğimiz madde danaburnlarını öldürmekte kullanılır. Bunun için karpitten metre murabbana (15) gram toprağa gömülür. Toprakta nem yoksa hafifçe sulanır, su ile birleşen karpit asetilen adı verilen ve danaburnlarını öldüren zehirli bir gaz çıkar, bütün böcekleri boğar.

8 — Her çeşit fideleri danaburnlarının hücumundan koruyabilmek için yapılacak son bir tedbir de şudur:

Fideleri yerlerine dikmek için açılacak çukurların ve fidenin etrafına ince mukavva kâğıtları veya ağaç kabuklarından siperler yaparlar. Danaburnu fideyi kesmek için dolaşırken önüne set gibi mukavva veya ağaç kabuğu parçaları çıkar sert olduklarından bunları kesemez, fidede danaburnunun hücumundan kurtulmuş olur.

Mukavva ve ağaç kabukları, toprakta cürüyünceye kadar fideler de kartlaşır ve kalınlaşırlar.

Fehim KOTAN

ÇORUH GENÇLİK MARŞI

Anayurt bekçisiyiz, biz Çoruhlu gençleriz,
Göğsümüz yurda siper, arslan gibi erleriz.

Biz Çoruhlu gençleriz, kalbimizdir Ankara,
Bize ışık nur saçar altın beşik Çankaya.

Gönlümüz inan dolu; altı oktur yaşamız,
Anayurdu korumak düşüncemiz tasamız.

Biz Çoruhlu gençleriz, kalbimizdir Ankara,
Bize ışık nur saçar altın beşik Çankaya.

Kıvancımız yerinde, ne düşünce, ne kaygı,
Bizi yurda bağlayan cumhurluğa bin saygı.

Biz Çoruhlu gençleriz kalbimizdir Ankara,
Bize ışık nur saçar altın beşik Çankaya.

CEMAL BORA

Saz Öğretmen Vasfi akyol (Çoruh Gençlik Marşı) Söz Cemal bora

Marş tempo

VIOLON

PIANO

A NA YURT BEK Çİ Sİ Yİ Z BİZ ÇO RUH LU GENÇ LE

RİZ GÜK SÜ MÜZ YUR DA Sİ PER ARS LAN Gİ Bİ ER LE

RİZ BİZ ÇO RUHLU GENÇ LE RİZ KAL Bİ MİZ DİR AN KA

RA Bİ LE İŞİK NUR SA ÇAR AL TIN BE SİK ÇAN KA YA

Çoruh'ta

Adli İşler

Yazan: Hakkı SUNATA

Çoruh Müddeiumumisi

Hakka riayet, cemiyetin ana temeli ve en kuvvetli bağıdır. Cemiyet, fertlerden tereküp eder. Hakka riayet, fertlere ve fertlerin meydana getirdiği hükmi şahsiyetlere terettüp eden bir vazifedir.

Hak henüz doğmayan ve fakat ana rahmine düşen bir insan namzedini daha o devreden itibaren siyaneti altına alır. Doğup yaşama müddetinde bu siyanet devam ettiği gibi öldükten sonra da cemiyetin ve muhitin teşekkül tarzına ve kanunlarına göre bir müddet devam eder.

Ferdlerin vücuda getirdiği hukukî şahsiyete malik müesseseler de böyledir.

Demek hak, ferdi ve cemiyeti siyanet edici bir varlıktır. Bunu tanımak ve buna hürmet etmekle kendi varlığımızı ve bağlı bulunduğumuz cemiyetin varlığını idameye ve yükseltmeğe çalışıyoruz demektir.

Bir kimse, mensup olduğu cemiyetin ve o cemiyeti teşkil eden fertlerin varlığını idameye ve yükseltmeğe çalışmakla vatanî ve içtimai en büyük bir vazife ve bir iyilik yapmış olur. İyilik ahlakın gayesidir.

Şu halde ferdlerin, hakka riayet hissini bir cemiyeti maddeten ve manen kuvvetlendiren ve yükselten en kuvvetli bir cemiyet rabtası olduğuna inanarak buna boyun eğmeleri, o cemiyetteki sağlamlığın ve ahlak yüksekliğinin en göze çarpacak bir delili sayılır.

Ferd, ne kadar doğru, samimî, iyi, merd ve hakka riayetkâr olursa onun mensup olduğu cemiyet de o derecede bu vasıflarla muttasıf olur.

Hakkariayet noktasından cemiyette mevcut rahatsızlığı tebarüz ettiren devlet müessesesi, adliyedir.

Adliyenin mesaisi, hakka hürmet vadisine halkın hangi merhalede olduğunu gösteren bir mikyastır. Bunun vilâyetimize aid kısmını, adliyeye aid bazı rakamları gözden geçirmekle tahmini surette öğrenebiliriz.

* * *

Ceza hukuku noktasından en ağır suçlar, ağır ceza mahkemelerine taalluk edenlerdir. 1933 yılında Artvin ağırceza mahkemesine 95 ağır cezalı suç gelmiştir. Bu miktar 934 yılında 71 ve 935 yılında 38 zeminmiştir. 1936 yılında

bu aded yine 38 dir. Demek bu yıllarda Artvin merkezi de dahil olduğu halde Borçka, Savşat ve Yusufeli kazalarından mürekkep olan mıntakamızı ağır cezalı suçları işlemek temayülü, bazı hususî vaziyetlerden sarfınazar, salâha ve iyiliğe doğru gitmiş demektir.

Yine orta derecede cezayı mucip olan asliye ceza mahkemesi işlerinin Artvindeki mikdarı 1933 yılında 177, 934 yılında 115, 935 yılında 177, 936da 118 dir.

935 yılındaki tezayüdün hususî mahiyetini tahlilden sarfınazar edersek bu nevi suçların eksilmesi de iyiliğe doğru bir harekettir.

Halkın birbirile geçimsizliğine, bazı kanunlara ve hükümet ve belediyenin nizam ve emirlerine muhalefete müteallik sulhceza mahkemesine ait işler dahi 933de 210, 934 de 197 ve 935 de 149 ve 936 da 130 dur.

Yekûn itibariyle bu reza işlerini nazara alacak olursak;

933 de 482, 934 de 383, 935 de 364 ve 936 da 286 adedini buluruz ki, bu rakamlar ceza mikyası ibresinin Çoruh ilinde çok salâha doğru tevcih ettiğini gösteren şaşmaz bir delil sayılır.

* * *

937 yılının on bir aylık ceza işleri tetkik edildiği zaman bu, büyük cezalı suçların en ağır olan adam öldürmeğe müteallik 23 davanın mahkemeye verilmiş olduğu görülür. Bunların altısı Artvin merkezi ile mulhak köylere ve nahiyelere aittir. Ancak bu suçların hiç birinin bu yıl ika edilmeyip geçen yıllara aid olduğunu tasrih etmek hakşinaslık olur.

Bu yıl yalnız gayri meşru münasebet neticesi doğan bir çocuğun öldürülmesi vakasını hariç tutarsak Artvin zimmetine hiç bir katil suçu yazmayan belki Türkiyenin yegâne vilâyet merkezidir.

Borçka kazasındaki alı katil vakasından üçü eski yıllara aid ise de üçü 937 de vukubulmuştur. Bunlardan biri, bir ceviz ağacından birkaç kilo ceviz silkip toplamağa teşebbüs yüzünden husule gelmiştir ki, netice: Üç genç ve gülbüz erkek ölümü ile bağlanmıştır.

Ufak bir menfaat uğrunda ölüm doğuran bu kadar kör ve iradesiz bir asabiyete kapılmanın fecaatini tüyler ürpermeden hatırlamak mümkün değildir.

Şavşat kazasının beş katil suçundan üçü eski yıllara ve ikisi 937 ye ve Hopanın beş katil suçu kâmilen 937 ye aiddir.

937 de adam öldürme suçunun cemiyet itibariyle: Azamî haddi Hopa kazasına racidir. Yusufeli kazası bu yıla ait gayri meşru hâmil neticesi doğurulan bir çocuğun öldürülmesine dair yalnız bir katil vakasına maliktir.

Zorla irza, tecavuze müteallik suçlarda Şavşat kazası beş, Artvin üç, Hopa ile Yusufeli de birer sayıya maliktir. Bu nokta da Borçkanın hiç bir zimmeti yoktur.

Kız kaçırma vakalarında ise Hopanın dört ve Borçkanın iki sayısı vardır. Diğer kazaların bu suça ait sayı haneleri boştur.

Ağır cezalı suçların azlığı itibariyle en bahtiyar olanı Yusufeli kazasıdır ki, mensup olduğu ağır ceza mehkemesine ancak iki vaka göndermiştir. Bu sayı Artvin için on iki, Borçka ve Hopa için on dört ve Şavşat için on beştir. Bu hususta Yusufeli halkı Çoruh vilâyetinin diğer kazalarında hakka riayete nümune olabilecek mevkedir.

Yurdun ve halkın yüzünü güldürerek hepimize bir iftihar ve şeref verecek meziyet, bu gibi suçların azlığındadır. Ve gelecek yılların bu hususta bize vereceği rakamlar ne kadar azalırsa, ahlâkî salâh da o nisbette yükselmiş olur.

Esasen vilâyetimiz sarp dağlar, derin uçurumlu yamaçlar, eğri büğrü yollarla zaten her adımda bir tehlike saklamaktadır. Ve burada yaşayan insanlar için dikkat ve uyanıklık beş hissinde mütemmimidir. Ve mıntakamız tabiatında müsavat yoktur. Yukarı baksak göklere yükselen bir azamet, aşağı baksak uçurumlar ve yine bu tabiat hazinelerini sinesinde kıskanç bir cimrilikle saklamıştır. Yaşamak için uzun çalışma ve çabalamalarla onu bu sineden zorla çıkarıp almak lâzımdır. Bu sebeple muhit ve tabiat, bütün yaşamamızda, işimizde ve çalışmamızda bizi daima birbirimizle yardım ve iyiliğe sevk ve icbar etmektedir.

Artık bu vaziyette her hangi bir infisal neticesi dahi olsa, kimseye karşı haksız bir harekete yeltenmemek ve buna meydan vermemek insanlık ve yurd severlik noktasından ana vazifemizdir.

Cumhuriyetin fazilet emreden ve istiyen rejimi bunu haklı olarak hepimizden beklemektedir.

Hakkı SUNATA

Çoruh müddeiumumîsi

Haydi gel

Yazan: Cemal BORA

Seni oraya götürüyorum; orada ince bir müzik var, bu müzik hassas kalplerin derinliklerinden gelen duygulardır. Orada piyanonun damla damla dökülen öğütlerine sülün gibi kayıp giden keman yayları cevap veriyor. Kuşların güfteleri, bülbüllerin besteleri orada tennüm ediliyor, yanık kalplere, susamış gönüllere, hüzünlü çehrelere oradan kuvvet veriliyor.

Haydi gel

Seni oraya götüreyim: Orada arkadaşların temiz kalplerinden sızan, dolup taşan varlıklar içinde yarattıkları bir samimiyet var, millî varlığın, millî duygunun ana kaynağını orada bulacaksın, sen ve neşeli arkadaşlarının elbirliği ile başardıkları bir çok insanî vazifelerin büyük zevkini yaşamak mı istiyorsun? Heran gülen bu yüzlerden ince ve hassas kalbine iyilikler, güzellikler mi doldurmak istiyorsun? Kafanın kavrayamadığı büyük bir müşkülünü halletmek mi istiyorsun?

Haydi gel

Seni oraya götüreyim: Orada bir salon var ki bu salon ince bir görüş, titiz bir elle tezyin edilmiştir. Bu salondaki masalar, koltuklar kimin ve niçin..? Ya o her biri birer eşsiz eser olan duvardaki tablolar; bunlar ruhları sanat aşkıyla yanıp kavrulan, kalpleri heyecan dolu sen yaşta sanatkarların eserleri, bunları orada yapıyorlar. Sen de bir sanatkar bir ressam, bir şair mi olmak istiyorsun?

Haydi gel

Seni oraya götüreyim: Orada bir hazine bulacaksın ki bu hazine kitaplardan yapılmış birer saraydır. Sen hiç bir kitabın nasıl yapıldığını, nasıl bir emekle meydana geldiğini düşündün mü?.. Bir kitap yazmak için yıllarca, çile çeken muharrirlerin hayatını ve eserlerini biliyor musun?.. Hassas kalbli şairleri tanıyor, bunların şiirlerini

okuyup ince duygularını inceliyor musun? Bu sarayın bir köşesine göz atalım. Bak bak şu yığın yığın, renkli, renkli mecmuaları gördün mü ne nefes ne nefes. Sen bu yüzlerin, binlerin içinde tanımadıklarını tanıyacak, bilmediklerini bileceksin. Genç dimağın zengin bir mirasa konacak.

Haydi gel

Seni oraya götürüyüm: Orada sokaklarda aç ve çıplak dolaşan kimsesizlerle, mekteplerde kitapsız ve yemeksiz kalmış yavruların ihtiyaçlarının nasıl karşılandığını, yemek yedirilen çocuklarla giydiren yavruların yüzlerindeki en hakikî bir tebessümün nasıl belirdiğini göreceksin.

Haydi gel

Seni oraya götürüyüm: Orada bir salon var ki memleketin bütün güzide tanınan halkı ile hergün alış veriş ettiği bakkalı, fırıncısı, tatlıcısı, ve bütün bir yıl sana buğday, sana sebze, sana meyve yetiştirmek için çoluk çocuğu ile tarlasında, bağında bahçesinde alınteri döken çiftçilerin yan yana oturduklarını, yaradılıştaki olduğu gibi cemiyet hayatında da insanların bir seviyede olduklarını göreceksin.

Haydi gel

Seni oraya götürüyüm: Orada bir müsamere verilecek. Şu sahne ve şu kırmızı perde arkasındaki kaynaşmaya dikkat ettin mi? Bunlar hep bu evin kız ve erkek çocukları, bu ne imrendirecek samimiyet ne temiz kalblilik; ya şu salonu dolduran yüzlerce halkın sabırsızlığını görüyor musun? Perdenin açılmasını nasıl da bekliyorlar, bak bak perde arkasında başkalarına benzemek, makyaj yaparak suratlarını değiştirmek için uğraşan gençlerin gülünç vaziyetlerine dikkat ettin mi? Ya şu herbirinin elindeki çeşit çeşit renkli renkli elbiselerin güzelliği o ne zevk ne zevk.

Kıvrak bir kakhaha tatlı tatlı gülüşmeler hah... hah... hah..., Hey..

* * *

Günün ilk ışıkları odasına tül perdeler arasından damla damla dökülmeğe başladığı zaman dudaklarında hafif bir tebessüm belirdi, tüy yastıklar içine gömülmüş başının tel tel yaygın saçlarına güneş altın pırıltılarla buseler kondururken, ince uzun kirpiklerinin çerçevelediği gözkapaklarının yavaş yavaş kıpırdadığı görüldü, pencereye kadar uzanan gül dalındaki bülbülün şakrak sesine, tatlı bir uykunun verdiği mahmurlukla kirpikler bağlarından çözüldü. İçinde tatlı bir çift göz belirdi, bu gözler tabiate gülümseyen bahar çiçeklerinden daha sevimliydi, Nurten uyanmıştı?

Oh... Ne tatlı bir rüya: Yıllar var ki hiçbir sabah Nurten bu sabahki kadar neşeli uyanmamıştı?...

Acaba bütün gece kendisine arkadaşlık eden ve mütemadiyen haydi gel diye çağıran bu gülyüz kimdi..? Onu başka yerde görmüş müydü... Evet evet hatırlıyordu; onu hergün ve rüyalarından daha yakın gündüzleri görüyordu fakat bu kimdi..?

Bir müddet bu tatlı rüyanın hayalini canlandırmak için gözlerini

birkaç kere yumdu, kirpiklerini düğümledi, çözdü, açtı, kapadı. Sonra gûya en sevdiği bir şeyi kaybetmiş gibi yüzünü buruşturdu. Tatlı sımasını bir matem örtüsü kapadı... Ah ne olurdu keşki bu gecenin sabahı olmasa ve bu gülyüz tatlı tatlı anlatsa idi: Belki bir şey keşfedecek; belki o yerleri öğrenecekti.

Bakışlarını pencereye çevirdi, dışarda bir mevsim kısa bir ömür sürdükten sonra sonbahar rüzgârlarının dökmekte olduğu yaprakların hafif hışırtıları ne hazin bir sestti, bu döküntü bu hışırtılarda içli bir elemin nağmeleri terennüm ediliyordu, gül dalındaki bülbül olduğu yerde bir sağa bir sola döne döne anlaşılmasız bir dille sevdasız kalan sevgilileri teselli edenler gibi yapraksız kalan ağaç dallarına içli içli bir şeyler anlatıyordu, bülbülün dönüşleriyle dallarda son kalan güllerin yaprağı da sargılarından çözümlere rüzgârla uçup gidiyordu.

Nurten kendi kendine düşünmeğe daldı: Bu ağaçların, bu güllerin bir ay önce ne güzel manzaraları vardı? Bugün hain zaman bu yeşillikleri, bu kırmızılıkları nasıl da balmumu gibi sarartmıştı?

Demek ki hayata ve güzelliğe güven olmuyordu öyle ya. Zaman yalnız tabiat için değil, insanlar için de heybetli hükmünü icra etmiyor muydu?

O halde zamana, tabiate karşı koymak bu güzelliği ömrün son yıl çağına kadar götürmek penbe penbe yanaklarına dolambaçlı, çizgiler doldurmak için ne yapmalıydı?

Of ne kâbuslu bir hayal; bunlar da nereden hatırına gelmişti. Bu bir sürü suallere bir türlü cevap bulamıyor. Genç dimağında rüyasını tekrar canlandırıyor ve o sevimli yüzü arıyordu.

Kalktı, giyindi. Büyük gardirop aynasında eşini gördüğü eşsiz endamını bir tablo seyrederek süzdü süzdü, nâminini dudaklarından dökülen kısa kısa cümlelerle kendi güzelliğiyle alay ediyordu...

Ona güzel diyorlardı. Fakat güzel olmaktan ne çıkardı, bu güzellik bir gün gelecek yaprakları dökülen güller gibi solacak, güzelliği gidince çıplak dallar gibi rüzgârların sallantısına esir olmayacak mıydı...?

Ona zekidir her şey elinden gelir, hassas bir kalbi, ince bir duygusu, yüksek bir görüşü var derlerdi. Fakat ne yazık ki bu deyişler evinin dört duvarı arasına sıkışmış kalmıştı. Onun bu meziyetleri yalnız deyişle kalıyor kimse istifade edemiyor, kendi kendine de bir şey yapamıyordu... Of o halde ne yapmalıydı? Bir türlü karar veremedi.

O gün akşama kadar geceki zengin rüyasının tatlı, hayalile çırpınan Nurten akşama doğru sular kararmadan sonbahar gurubunu seyre çıkanların arasında arkadaşı Gönülle birlikte kolkola şehir eteklerine doğru ilerlerken öyle bir yere gelmişlerdi ki Nurten birdenbire heyecanla durdu. Şu anda kalbinin nasıl çarptığını, nasıl bir heyecan geçirdiğini Gönül bir bilseydi?

Kulaklarına piyanonun damla damla dökülen öğultularına sülün gibi kayıp giden keman yaylarının çıkardığı tatlı nağmeler geliyordu.

Bu ses rüyasındaki sesin aynıydı. Bakışlarını bu tatlı nağmelerin döküldüğü tarafa çevirince ihtişamla gülümseyen yeni ve modern Halkevi binasını gördü... O an bu hassas kız derhal rüyasının hakikat olduğunu duymuştu.

Gönül şaşkın şaşkın Nurtenin yüzüne bakakalmıştı ki Nurtenin birdenbire koluna yapışarak çektiğini gördü.

— Nereye Nurten.

Nurten gülererek cevap verdi:

— Bak neler, neler öğreneceğiz...?

— Haydi gel

Bu iki canciğer arkadaş büyük kapıdan çekinmeden içeri girdiler. Orada dolup boşalan, neşelendikçe neşelenen gençlerin samimiyetini gördüler. Bu gençler yeni gelen misafirlerini seve seve karşıladılar ve saygı ile selâmladılar. Önce bu sevimli misafirlere Halkevinin bütün salonları gezdirildi. Sonra büyük deftere adları bir merasimle yazıldı. Şereflerine alkışlar yağdırıldı.

Kütüphane memurundan okumak için aldıkları kitaplarla birlikte bu iki sevimli arkadaş geç vakit Halkeviden çıkarırken yüzlerindeki tatlı tebessüm içli bir emelin tahakkukundan başka bir şey değildi.

O günden sonra Nurtenle Gönül Halkevinin ön safta gelen çalışkan ve güzide birer elemanları oldular. Genç dimağlarına doldurdıkları günlük manevî gıdalarla bu iki asil Türk kıızı güzelliklerine hergün başka başka güzellikler katıyorlardı.

Haydi Gel

EVİMİZ

Yeni Halkevi Kuruluşumuz

Şimdiki Halkevi binası

Halkevimiz kurağının inşaatı hızla devam etmektedir. Kar ve kış basmadan ikinci katı da örtmek için inşaat komisyonu faaliyetle çalışmaktadır. Önü-

müzdeki ilkbahar sonlarına doğru bu kurağı ikmal edilmiş ve yeni evimize taşınmış bulunacağız.

Bu kurağın projesi ve keşifnamesi Artvin için hususî surette Bayındırlık bakanlığı yapı işleri idaresince yapılmıştır.

Yeni Halkevimiz yalnız Artvinin değil Doğu vilâyetlerinin en modern binalarından biridir.

Evimiz aynı zamanda cumhuriyet hükümetimizin Çoruhta ilk yaptırdığı resmî bina olmak itibarile de ayrı bir şeref taşımakta ve yeşil Artvin yamaçlarında muazzam bir âbide gibi yükselmektedir.

Yabancı hiçbir el karışmadan sırf Çoruh işçisi ve Çoruhumuzun değerli mühendisi bay Eminin çalışmaları ile başarılmakta olan bu eserle biz gençlerin duymakta olduğumuz sevincin ölçüsü yoktur.

Bizler ilkbahar sonlarını sabırsızlıkla beklerken Evimiz için yüksek çalışmalar ile kıymetli müzaheretlerini gördüğümüz başta değerli İlbayımız sayın bay Refik Koraltana ve komisyon üyelerine ayrı ayrı sonsuz teşekkürlerimizi sunmağı bir borç biliriz.

Gençlik

İnşasına faaliyetle devam edilen yeni Halkevi binası

Halkevi Çalışmaları: Muhtarlar kursu

Halkevinin tertip ettiği muhtarlar kursuna devam eden muhtarlar (x) işaretli kurs öğretmeni kültür direktörü B. Lâtî Engindir.)

Köyçülük kolu başkanı Vilâyet Kültür Direktörü değerli arkadaşımız Lâtî Enginin öğretmenliği altında bu kursa (43) gün kadar devam etmiş ve 11 - 9 - 937 tarihinde nihayet bulmuştur.

Artvine civar en köyün muhtarlarıyla bu köylerden arzu eden gençlerden mürekkep olan kurs müdavimleri köyleri alâkadar eden kanunların ve bilhassa köy kanununun tatbik şekilleri hakkında ders görmüşlerdir. Muhtarlarımız çok memnun kalmışlar ve istifade etmişlerdir. İlk fırsatta bu kursu daha geniş mikyasta tertip etmek ciheti düşünülmektedir ,

Müzik kursu

Değerli sanatkarlarımız ve arkadaşlarımız öğretmen Vasfi Akyol geçen senedenberi bu kolu zevkle, ferağatle ve muvaffakiyetle idare etmektedir. Halkevine mensub birkaç genç arkadaşı etrafına toplamış, bunları gerek millîğ havalarda ve gerek Garp musikisi üzerinde müzik meraklılarını zevkle dinlettirecek bir seviyeye erişmiştir.

Gerek Halkevi gecelerinde ve gerek muhtelif vesilelerle dinlediğimiz bu heyet Vasfi kardeşin muvaffak bir eseridir. Gençlerimizin müzik istidadı cidden takdire ve tebriğe lâyıktır. Bando ihtiyacımıza da el atmış ve şimdiden bazı malzeme ihtiyaçlarımızı temin etmiş bulunuyoruz.

Bu yıl Artvinin Okullarına tayin edilen Bay Veysel ve Bay Mecit gibi değerli arkadaşlarla müzik kolumuz iyice kuvvet almış bulunuyor.

Müsamereler

Gösterit kolu (Çoban) piyesinde

Bir yıl içinde gösterit kolu gençeri tarafından biri Kuvarshan bakır fabrikasının işletmeye açılma töreninde ameleye, biri nümune köyü olan Vezir köyünde köylülerimize, diğerleri de Halkevi sahnesinde olmak üzere (3) temsil vermişlerdir.

Ar kolumuzun da iştirakiyle tertip edilen bu müsamereler bugün dar sahnemizde gençlerimizin gösterdikleri büyük gayretler takdirlere değer. yeni Halkevimizin inşaatı bittiği gün gösterit kolumuz daha geniş mikyasta çalışmaya imkân bulmuş olacaktır.

DİL KURSU:

Geçen yıl kış mesai devresinde başladığı halde bazı sebepler dolayısıyla ilerletilemeyen Fransızca dil kursumuz bu mesai devresinde muntazaman devam etmektedir. Artvin ilk ve orta okul öğretmenleriyle genç me-mur arkadaşlardan mürekkep olan kurs müdavimleri orta okul Fransızca öğretmeni arkadaşımız Bay Arif dilmenden çok istifade etmektedirler.

Örnek tarlamamız

Halkevimizin köycülük kolunun nümüne köyü olmak üzere ele aldığı Seyitler köyündeki tütün örnek tarlamamızın tütünleri içeri alınmış ve demet yapımına başlanmıştır.

Bu köye ve örnek tarlasına sık sık gitmek mahallerinde tetkikat yapmak ve köylü ile konuşmak suretiyle gösterilen alâka nisbetinde iyi netice alamadığımızı teessürle itiraf etmek mecburiyetindeyiz. Bu işte nümüne üzerinde titredığımız Seyitler köyü köylülerinin çok gevşek davrandıklarını, getireceği varidatı tamamen köy sandığına terk edilecek olan tütün tarlasını lâyıkıyla bakmadıklarını kabul etmek lâzımdır. Bu önümüzdeki yıl için bir ders olsun.

Yeni yapılmakta olan Halkevi kurağımızın temel atma merasiminde valimiz KORALTAN temel atarken..

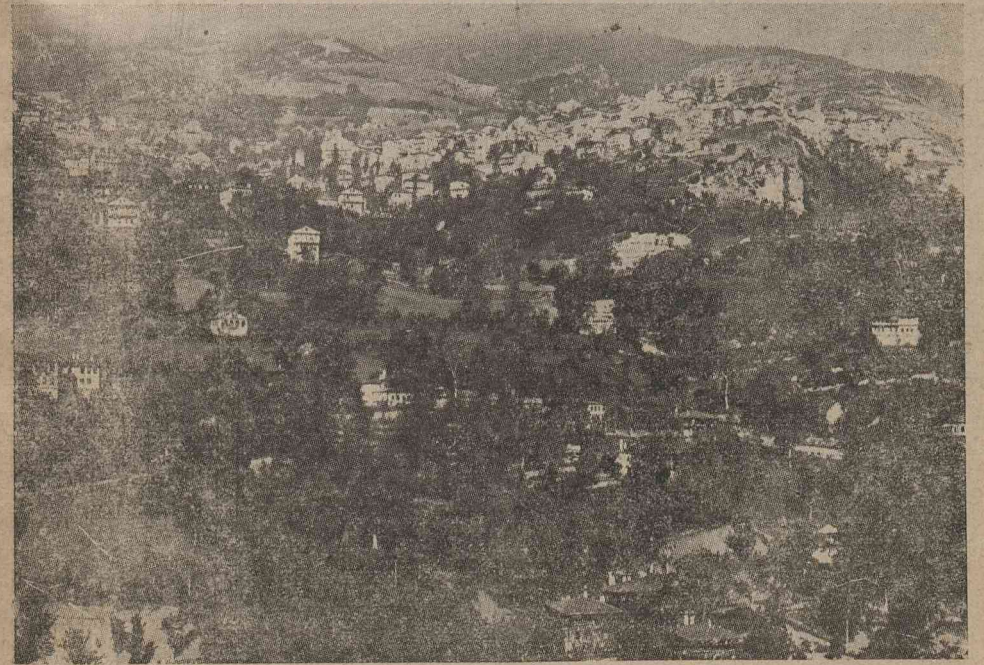
Konferanslar

Son altı ay içinde tatil devresine tesadüf etmiş olmasına rağmen, gerek evimizin hoparlör ve mikrofon tertibatı ile ve gerek evimizin salonunda (45) konferans verilmiştir. Ve bu konferanslar sırasıyla teksir edilerek köylere kadar dağıtılmaktadır. Ayrıca sırası gelince, Dergide de neşredilecektir.

* * *

BIÇKI VE DİKİŞ KURSU:

Değerli sanatkârimız, hemşiremiz ve hemşehrimiz Bayan Nadire Öztürkün öğretmenliği altında (4) aydanberi devam eden bu kursun bayan müdavimi (55) kişidir. Bir ay sonra Halkevimizin salonunda kursun devam müddetince biçilen ve dikilen eserlerle bir sergi tertip edilecektir. Bayanlarımıza muvaffakiyetler dileriz.

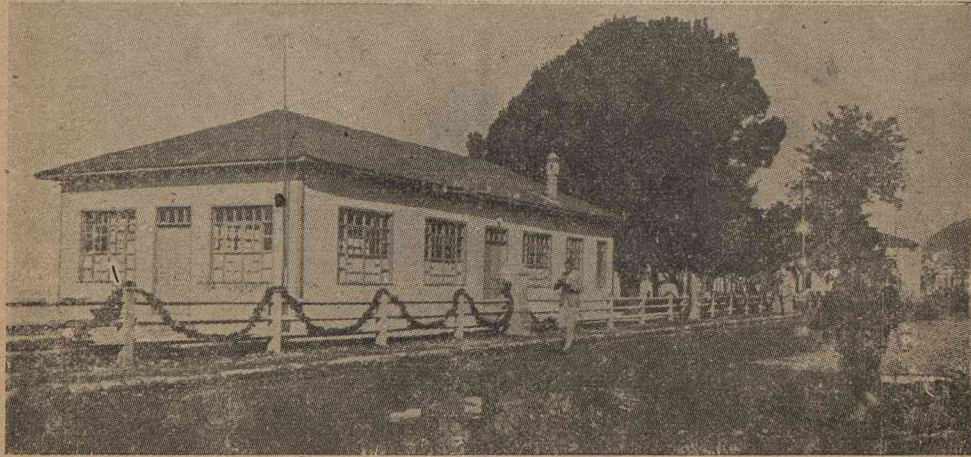

Artvinin Kars-Hopa şösesinden görünüşü

ÇORUHTAN

Cumhuriyet bayramında Kvarshan bakır madeninin açılma merasiminden bir hatıra: Üçüncü umumî müfettiş B. Tahsin Uzer kurdelaı keserken

Hopada yeni parti binası

MANZARALAR

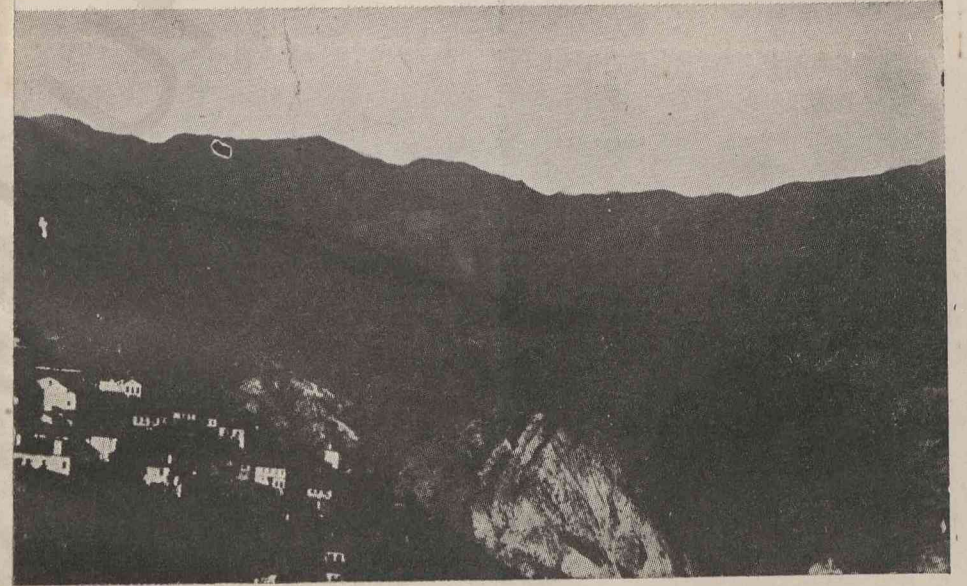
30 Ağustos Cumhuriyet bayramı günü Kvarshan bakır madeninin açılma töreninden bir görünüş

Hopanın yeni iskelesi

Halkevlerimiz

1 - Acıpayam, 2 - Adana, 3 - Adapazarı, 4 - Afyon, 5 - Akçakoca, 6 - Akhisar (Manisa), 7 - Aksaray (Niğde), 8 - Akşehir, 9 - Alanya, 10 - Alaşehir, 11 - Amasya, 12 - Ankara, 13 - Antalya, 14 - Ardahan, 15 - Artvin, 16 - Ayvacık, 17 - Aydın, 18 - Ayvalık, 19 - Babaeski, 20 - Bafra, 21 - Balıkesir, 22 - Bandırma, 23 - Bartın, 24 - Bayburt, 25 - Bayazıt (Ağrı), 26 - Bergama, 27 - Beşiktaş, 28 - Beyoğlu, 29 - Bilecik, 30 - Birecik, 31 - Bitlis, 32 - Bodrum, 33 - Bolu, 34 - Bolvadin, 35 - Bor, 36 - Boyabat, 37 - Burhaniye (Balıkesir), 38 - Bulanık, 39 - Burdur, 40 - Bursa, 41 - Ceyhan, 42 - Çabukçur, 43 - Çanakkale, 44 - Çankırı, 45 - Çarşamba (Samsun), 46 - Çorlu, 47 - Çorum, 48 - Çölemerik, (Hakâri), 49 - Denizli, 50 - Develi, 51 - Devrek, 52 - Dinar, 53 - Diyarbakır, 54 - Düzce, 55 - Edirne, 56 - Edremit, 57 - Elâziz, 58 - Elbistan, 59 - Eminönü (İst.), 60 - Emirdağ, 61 - Erciş, 62 - Erbaa, 63 - Ereğli (K.D.), 64 - Erganimadeni, 65 - Erzincan, 66 - Erzurum, 67 - Eskişehir, 68 - Fatsa, 69 - Fethiye, 70 - Gaziantep, 71 - Gebze, 72 - Gelibolu, 73 - Gerede, 74 - Gerze, 75 - Giresun, 76 - Gönen, 77 - Göynük, 78 - Gümüşhane, 79 - Harput, 80 - Hozat, 81 - İnebolu, 82 - İnegöl, 83 - İskilip, 84 - İzmir, 85 - İzmit, 86 - Iğdır, 87 - Isparta, 88 - Kadıköy (İst.), 89 - Kâğızman, 90 - Kandıra, 91 - Karaman (Konya), 92 - Kars, 93 - Kastamonu, 94 - Kayseri, 95 - Keşan, 96 - Kilis, 97 - Kırkağaç, 98 - Kırklareli, 99 - Kırşehir, 100 - Konya, 101 - Kütahya, 102 - Kula, 103 - Lüleburgaz, 104 - Malatya, 105 - Manisa, 106 - Maraş, 107 - Mardin, 108 - Mersin, 109 - Merzifon, 110 - Milâs, 111 - Mudanya, 112 - Mudurnu, 113 - Muğla, 114 - Muş, 115 - Nazilli, 116 - Nevşehir, 117 - Niğde, 118 - Niksar, 119 - Oltu, 120 - Ordu, 121 - Osmaniye (D. Bekir), 122 - Ödemiş, 123 - Paşinler, 124 - Perşembe (Ordu), 125 - Pertek, 126 - Rize, 127 - Safranbolu, 128 - Salihli, 129 - Samsun, 130 - Sandıklı, 131 - Sarayköy, 132 - Sarıkamış, 133 - Siirt, 134 - Silifke, 135 - Silvan, 136 - Simav, 137 - Sinop, 138 - Sivas, 139 - Siverek, 140 - Söke, 141 - Ş. Karahisar, 142 - İehremini İst.), 143 - Şişli, 144 - Tarsus, 145 - Taşköprü, 146 - Tavas, 147 - Tefenni, 148 - Tekirdağ, 149 - Tire, 150 - Tirebolu, 151 - Tokat, 152 - Tosya, 153 - Trabzon, 154 - Turgutlu, 155 - Turhal (Tokat), 156 - Ünye, 157 - Ürgüp, 158 - Üsküdar, 159 - Urfa, 160 - Urla, 161 - Uşak, 162 - Uzunköprü, 163 - Van, 164 - Yalvaç, 165 - Yozgat, 166 - Zile, 167 - Zonguldak.

Halkevlerimiz

1 - Acıpayam, 2 - Adana, 3 - Adapazarı, 4 - Afyon, 5 - Akçakoca, 6 - Akhisar (Manisa), 7 - Aksaray (Niğde), 8 - Akşehir, 9 - Alanya, 10 - Alaşehir, 11 - Amasya, 12 - Ankara, 13 - Antalya, 14 - Ardahan, 15 - Artvin, 16 - Aynacı, 17 - Aydın, 18 - Ayvalık, 19 - Babaeski, 20 - Bafra, 21 - Balıkesir, 22 - Bandırma, 23 - Bartın, 24 - Bayburt, 25 - Bayazit (Ağrı), 26 - Bergama, 27 - Beşiktaş, 28 - Beyoğlu, 29 - Bilecik, 30 - Birecik, 31 - Bitlis, 32 - Bodrum, 33 - Bolu, 34 - Bolvadin, 35 - Bor, 36 - Boyabat, 37 - Burhaniye (Balıkesir), 38 - Bulanık, 39 - Burdur, 40 - Bursa, 41 - Ceyhan, 42 - Çabukçur, 43 - Çanakkale, 44 - Çankırı, 45 - Çarşamba (Samsun), 46 - Çorlu, 47 - Çorum, 48 - Çölemerik, (Hakâri), 49 - Denizli, 50 - Develi, 51 - Devrek, 52 - Dinar, 53 - Diyarbakir, 54 - Düzce, 55 - Edirne, 56 - Edremit, 57 - Elâziz, 58 - Elbistan, 59 - Eminönü (İst.), 60 - Emirdağ, 61 - Erciş, 62 - Erbaa, 63 - Ereğli (K.D.), 64 - Erganimadeni, 65 - Erzincan, 66 - Erzurum, 67 - Eskişehir, 68 - Fatsa, 69 - Fethiye, 70 - Gaziantep, 71 - Gebze, 72 - Gelibolu, 73 - Gerede, 74 - Gerze, 75 - Giresun, 76 - Gönen, 77 - Göynük, 78 - Gümüşhane, 79 - Harput, 80 - Hozat, 81 - İnebolu, 82 - İnegöl, 83 - İskilip, 84 - İzmir, 85 - İzmit, 86 - Iğdır, 87 - Isparta, 88 - Kadıköy (İst.), 89 - Kağızman, 90 - Kandıra, 91 - Karaman (Konya), 92 - Kars, 93 - Kastamonu, 94 - Kayseri, 95 - Keşan, 96 - Kilis, 97 - Kırkağaç, 98 - Kırklareli, 99 - Kırşehir, 100 - Konya, 101 - Kütahya, 102 - Kula, 103 - Lüleburgaz, 104 - Malatya, 105 - Manisa, 106 - Maraş, 107 - Mardin, 108 - Mersin, 109 - Merzifon, 110 - Milâs, 111 - Mudanya, 112 - Mudurnu, 113 - Muğla, 114 - Muş, 115 - Nazilli, 116 - Nevşehir, 117 - Niğde, 118 - Niksar, 119 - Oltu, 120 - Ordu, 121 - Osmaniye (D. Bekir), 122 - Ödemiş, 123 - Paşinler, 124 - Perşembe (Ordu), 125 - Pertek, 126 - Rize, 127 - Safranbolu, 128 - Salihli, 129 - Samsun, 130 - Sandıklı, 131 - Sarayköy, 132 - Sarıkamış, 133 - Siirt, 134 - Silifke, 135 - Silvan, 136 - Simav, 137 - Sinop, 138 - Sivas, 139 - Siverek, 140 - Söke, 141 - Ş. Karahisar, 142 - İehremi İst.), 143 - Şişli, 144 - Tarsus, 145 - Taşköprü, 146 - Tavas, 147 - Tefenni, 148 - Tekirdağ, 149 - Tire, 150 - Tirebolu, 151 - Tokat, 152 - Tosya, 153 - Trabzon, 154 - Turgutlu, 155 - Turhal (Tokat), 156 - Ünye, 157 - Ürgüp, 158 - Üsküdar, 159 - Urfa, 160 - Urla, 161 - Uşak, 162 - Uzunköprü, 163 - Van, 164 - Yalvaç, 165 - Yozgat, 166 - Zile, 167 - Zonguldak.

Artvin'in umumî görünüşünden bir parça (Çoruh dergisinin ilk sayısı ile sayın okurlarına armağan)

Halkevleri Dergileri

<i>Halkevinin adı</i>	<i>Derginin adı</i>	<i>Kaç günde bir çıktığı</i>
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşpınar	"
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Artvin	Çoruh	" "
Bafra	Altınyaprak	Aylık
Balikesir	Kaynak	"
Bursa	Uludağ	Üç aylık
Burdur	Ülker	Aylık
Denizli	İnanç	"
Elâziğ	Altan	"
Eminönü	Yenitürk	"
"	Halk bilgisi haberleri	"
Giresun	Aksu	"
İsparta	Ün	"
İzmir	Fikirler	"
Konya	Konya	15günde bir Aylık
Manisa	Gediz	"
Merzifon	Taşan	"
Milâs	Yeni Milâs	"
Muğla	Muğla	"
Niksar	Ülker	"
Trabzon	İnan	"
Samsun	19 Mayıs	"
Sinop	Dirinaz	"

☆ Yazı ve idare işleri için Artvin Halkevine müracaat edilir.

☆ Çoruh'a yalnız yıllık abone yazılır.

☆ Abone yılbaşından sayılır.

☆ Abone parası 120 kuruştur.

İmtiyaz sahibi: Dr. Cemal Alper Basıldığı yer Vakıf matbaası

Sayısı 20 kuruş

MAHMUT ŞAKİROĞLU'DAN

1911

KURUMU

Kurum Adı: TÜRK TARİH KURUMU
Sicil No: 255.7.2/24/795346
DERGİLER ÇORUH: ARTVİN HALKEVİ DERGİSİ I, 1 (1938)
Markası: .MARKASIZ Bulunduğu Yer: SÜRELİ YAYIN I, 1 (1938)
Konusu: TÜRKÇE

